

עלון לבחורי ישיבה

בס"ד, אלול-תשרי תשפ"ג-ד | גליון 4

מצמקים

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא
ראש ישיבת 'עוד יוסף חי'

מהי נקודת ההבדל שבין כיבוש עולי מצרים לחזקת עולי בבל? ביאור חדש בסוגיא • 7

כוונות האר"י מלמדות אותנו כיצד ה' מסתכל על המצווה. שער הכוונות על תקיעת שופר • 44

איך סיפורי צדיקים יכולים להביא לתיקון הנפש? סיפורי צדיקים לאור תורת הנפש • 27

י"ל על ידי ישיבת "עוד יוסף חי"

יצהר, ד.ג. אפרים, 4483100

058-4997466 | 02-9974666

misrad@odyosefchai.org.il

בית יוסף להבה

אלול-תשרי תשפ"ג-פ"ד

עלון חודשי - מעובד מתוך שיעורים של הרב יצחק שפירא

מערכת: עתי תור, יוסף חיים פרל

עריכה: יוסף ואהרון שטרן

לשמיעת שיעורים בקול הלשון: 073-3718149

עיצוב ועימוד: חותם צילה אנטמן 058-6071455

לתרומות, הערות, הארות, לקבלת העלון במייל וכן לקבלת חומרים נוספים:

עתי - 058-5277247 או במייל ataitor1@gmail.com

הקדמת המערכת

ברוך ה' אנו מוציאים לאור את עלון 'בית יוסף להבה' - 'מעמקים' גליון מספר 4, מתוך שיעורים של הרב יצחק שפירא.

ברוך ה' זכינו להתחדש ואנו משנים את שמו של העלון מ'בית יוסף להבה' ל'**מעמקים**'.

אנו כיהודים, מאמינים שהי' מהוה את העולם מאין ליש כל רגע מחדש. כאשר ה' מהווה את העולם מאין ליש, בעומק הוא נמצא ונוכח בתוך הבריאה. במעמקים של הנפש ושל הבריאה כולה הקב"ה שוכן, מחכה ומצפה שנחשוף ונגלה אותו. אם רק נעמיק מספיק בכל פרט, נוכל למצוא ולהרגיש את הקב"ה. כיצד אנו עושים זאת? אם נאמץ את זווית ההסתכלות של ה' על העולם נגלה שהמציאות אינה כה אטומה, אלא כל כולה בעצם ביטוי של ה' במציאות שכביכול מרגישה נפרדת ממנו.

בחוברת שלפניכם ישנם מאמרים בחסידות בנגלה ובתורת הנפש. המאמרים לא מוגהים על ידי הרב, אך מנסים לשמור על הסגנון והעומק של שיעוריו. ההתבוננויות בדרך החסידות על נושאים שונים בתורתנו הקדושה מגלה עומק לפני מעומק, וחיבור חזק של התורה לחיים האישיים שלנו. אז קדימה, אתם מוזמנים לצלול איתנו...

המאמר הראשון **אני לדודי ודודי לי** מדבר על העבודה המיוחדת של חודש אלול, בו המלך נמצא בשדה, במקומות הכי נמוכים שלנו; לאחר מכן אנו עוברים ל**מאמר בנגלה** שמסביר באור חדש את ההבדל שבין קדושה ראשונה לשנייה; משם אנחנו ממשיכים לחציו השני של **פרק א' בתניא**, בו אנו לומדים על שתי הנפשות השוכנות בקרבנו; במאמר **נהלך ברגש** מתבאר שבכל יהודי קיימת דבקות מוחלטת בה', והיא מתגלה בנפש במדרגות שונות; במאמר **על כיבוד הורים** נלמד על היחס הנכון שבין הבן להוריו ובין ההורים לבניהם. כעת אנו מגיעים למדור חדש **סיפורי צדיקים לאור תורת הנפש**, בו נדבר על הסגולה המיוחדת של סיפורי צדיקים להפוך את התענוג לקדושה.

לקראת **הימים הנוראים** והאהובים, הוספנו סדרה של מאמרים בענייני דיומא, שיתלוו אליכם לאורך תקופת החגים. טעמו וראו כי טוב ה'!

אנו מודים למורנו ורבנו הרב יצחק גינזבורג שליט"א שאת מימיו אנו שותים. 'פקודי ה' ישרים משמחי לבי' - תקוותנו שהעיון בחוברת יוסיף לקורא חיות בקשר עם ה', עד שירגיש בחוש שה' רוצה בו ושמח בו ובתורה והמצוות שלו. לקבלת חומרים נוספים או דיונים על המאמרים שנכתבו - מוזמנים ליצור קשר:

עתי תור 0585277247. או במייל ataitor1@gmail.com

תוכן עניינים

1. הקדמת המערכת
3. אני לדודי ודודי לי.
7. קדושת הארץ
11. תניא פרק א (חלק ב)
15. נהלך ברגש רעיא מהימנא 2
20. מה? אני עבד?! כיבוד הורים 3
24. שו"ת עם הרב - בחירת צדיק וְהִתְקַשְׁרוּת אליו.
27. סיפורי צדיקים לאור תורת הנפש.
30. נבואה ותקיעת שופר
33. איך חוזרים בתשובה?
36. תחל שנה וברכותיה
39. לבחורבתענוג של ה'
41. דוד ומלך
44. כוונות מצוות תקיעת שופר
52. צום גדליה - תיקון הרפיון
54. אמונה בתשובה.
58. הדם הקטורת והאימורים בסדר העבודה
61. זכור לנו היום ברית שלוש עשרה.
63. באספך את מעשיך מן השדה.

אני לדודי ודודי לי

למה התאוות הם 'שם' וה' הוא 'זה'? מה חודש אלול מלמד אותנו על התאוות שלנו? ומה הכוונה שהמלך בשדה?

חודש אלול הוא חודש הרחמים והסליחות, כולם מתרגשים לפני בואו, אך כאשר הוא מגיע אנו שואלים את עצמנו, מה עכשיו? מצד אחד, ימי דין, ה' שופט אותנו ומחליט מה יהיה אתנו בשנה הבאה ובכלל, וזה בהחלט דבר מלחיץ. לא נשלה את עצמנו, ונודה שאם היה זה דין בפני בשר ודם - היינו מאוד לחוצים.

מצד שני, ה' הרי מכיר אותנו מספיק טוב בשביל לדעת שאנו לא אנשים רשעים. בסך-הכל אנחנו רוצים לעשות טוב, ונופלים מידי פעם בגלל חולשות שקיימות בנו. אם היינו במקום ה', הרי היינו מזכים את עצמנו ואת שאר בני האדם, אז לחשוב שה' פחות רחמן מאתנו? וחוץ מזה, עמידה בפחד כזה מול ה', בתחושה שהוא עלול לעשות לנו משהו מאוד רע, לא תורמת לתחושת הקרבה שלנו לה'. להפך, היא עלולה לגרום לשנאה (חס ושלום). לחשוב שזה מה שה' רוצה מאתנו? נשמע מאוד קשה ורחוק.

המלך בשדה

במאמר "אני לדודי" בליקוטי תורה אדמו"ר הזקן מתייחס לעבודה של אלול, ומטביע את המשל הידוע: "המלך בשדה". בדרכו לעיר (ולארמון) עובר המלך בשדה, ושם הוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות. משל זה מקורו בבעל שם טוב, ונראה שמקורו כבר בחז"ל. בדרך כלל לא כל-כך מבינים מה המשמעות של המשל, ונראה שהוא רק בא קצת להרגיע את האווירה הלחוצה של אלול, ולהכניס בחודש המאיים קצת 'אווירה חסידית'.

תשאל כל אדם, אומר אדמו"ר הזקן, אפילו האדם השפל ביותר, האם ישנה איזה שהיא תאוה שבמידה והיא תתקיים בידו לנצח הוא יהפוך למאושר ויגיע אל המנוחה ואל הנחלה? תשובת כולם תהיה שלא. להפך, תאוות לאורך זמן הופכות לסבל מתמשך. דרכם של התאוות לגרור את האדם מתאוה לתאוה, כאילו 'שם' הוא ימצא את מבוקשו, 'שם' הוא יוכל סוף-סוף לנוח,

אם היינו במקום ה', הרי היינו מזכים את עצמנו ואת שאר בני האדם, אז לחשוב שה' פחות רחמץ מאתנו?

כך שגם מ'שם' הוא ייצטרך לעבור ל'שם' אחר, שפתאום יראה בעיניו מושך ומפתה יותר. על-אף שדברים אלו נראים לנו חידוש גדול, ונראה שהם שייכים רק אצל אנשים גדולים וצדיקים, אדמו"ר הזקן 'מתעקש' שאלו דברים ששייכים אצל כל אחד.

ניתן לזה המחשה: כשאדם שקוע בתאוה, הוא נהנה שיש משהו שסוחף את כל אישיותו. האדם יכול לשים לב שאם ה' היה שמח שהוא ייסחף אחר אותה תאוה, הוא היה 'הולך עליה' בלב יותר שלם עם הרבה יותר כח והנאה. אם ה' לא שמח זה מחליש את התענוג שיש מהתאוה, כדי שהאדם יוכל להיסחף עליו להדחיק את המחשבה על ה' בזמן העיסוק בתאוה. שימת לב לכך שאני צריך להדחיק את המחשבה על ה' כדי ליהנות, יכולה להוות לי פתח לשים לב כמה באמת אני רוצה להיסחף ממשהו שה' שמח בו. לצערנו, כיוון שפעמים רבות איננו מוצאים משהו שסוחף אותנו בקדושה או מחפשים תחליף, שאמנם סוחף אך בלי העידוד של ה'.

במאמר שלפנינו ננסה, בעזרת ה', להפוך את המאמר של אדמו"ר הזקן לפרקטי, כך שידבר על המציאות שבה נמצאת עבודת ה' שלנו.

בצורה פשוטה, כשיהודי שומע שיש לו דין לפני ה', הוא מנסה לצאת מהמקומות הנמוכים והפשוטים שלו ולעלות לדרגות גבוהות.

אדמו"ר הזקן אומר ליהודי שאלול זה הזמן שבו ה' מוריד את עצמו אל המקומות הכי נמוכים שלך. אתה

לא נמצא בארמון המלך, במקומות הגבוהים, וה' יוצא אל השדה, אל המקומות הנמוכים, ושם הוא מאיר לך פנים.

הדבר דומה לילד שעשה מעשה לא טוב, שנפל. ההורים יכולים לשדר לו שהוא צריך להתרומם ולהגיע אליהם בחזרה כדי להיות מתוקן. בצורה כזאת הילד יילחץ שהוא צריך לצאת מאיפה שהוא נמצא ולעלות למעלה. אבל חודש אלול דומה להורים שמשדרים לילד שהם איתו במקום שבו הוא נמצא, כשמתוך כך הוא יוכל להיפתח אליהם ולתקן את מעשיו.

ובקשתם משם את ה' אלוֹקֵיךְ

כדי להסביר מה הכוונה שהקב"ה נמצא איתי במקומות הנמוכים, אדמו"ר הזקן מגדיר שכל התאוות שמורידות אותי למטה - נקראות 'שם', והקב"ה שמעלה אותי למעלה - נקרא 'זה'.

לפתור את הבעיה מהעצם, שנראה לו רחוק ובלתי ניתן להשגה.

באלול, מסביר אדמו"ר הזקן, זה הזמן להפוך את הקב"ה לממשי. אם ננסה לעלות למעלה, ננסה להראות שאנחנו במקומות גבוהים, ננסה להגיע לקב"ה - נגלה כמה זה לא ממשי, וכמה זה רחוק מאתנו. באלול אנחנו מגלים שהמלך בשדה, הוא נמצא אתנו במקומות הנמוכים, הוא מגיע אלינו. אנחנו צריכים להגיע עד למטה, למקומות שאליהם אנו מגיעים כאשר אנו לא מתאמצים כלל, 'שם' נגלה כמה חזק אנחנו רוצים את העולם הזה. פתאום נגלה כמה העולם הזה חשוב לנו, כמה התאוות מושכות אותנו, כמה אנחנו מפחדים למות, לרעוב, שיחסר לנו משהו הכי קטן מהעולם הזה.

אנחנו שקועים בתאוות, וגם אם אנחנו לא מממשים אותם אנחנו יודעים שהם חשובות לנו יותר מדי. כעת, כאשר המלך בשדה, זה הזמן לשים לב שבאמת אנחנו רוצים רק את הקב"ה. אם רק היינו יכולים

להסיר את מחסום חוסר הממשות מהקשר עם הקב"ה היינו מתמסרים אליו מיד, אבל אנחנו לא נמצאים שם ורק התאוות והעולם הזה נראים לנו ממשיים, ולהתלות בקשר עם הקב"ה נראה לנו תלוש מדי. גם המקום הכי נמוך שלנו, התלות הכי גדולה שלנו בתאוות ובעולם הזה מעידים על תלות חזקה בקב"ה, על רצון עמוק ופנימי להיות קשורים עד הסוף

לעומת התאוות, על ה' עבודתו והקשר איתו, אנחנו יכולים לומר בפירוש שזהו 'זה'. מי שנמצא בקשר עם ה' מוצא את מקומו, הוא כבר לא צריך ללכת ל'שם', זה כבר 'זה'.

בעצם, כל פעם שאנחנו רודפים אחרי התאוות, אנחנו באמת רוצים את הקב"ה. אנחנו רוצים מקום לנוח בו, מקום שנרגיש שהוא המקום האמיתי שלנו בו אנו חשים תענוג אמיתי, בתוכנו אנו יודעים שזה אפשרי רק אם נהיה קשורים לה'.

מהפכים נמשות!

אז למה בכל זאת אנו רודפים אחרי תאוות, ולא מתמסרים כל הזמן לקשר עם ה'?

התשובה היא שאנו מרגישים שה' לא נגיש לנו. מבחינתנו ה' והקשר איתו זה צ'ין, אוויר, אנחנו לא באמת מצליחים לתפוס שהקשר איתו ייתן לנו משהו ממשי. אנחנו לא מחפשים את ה'

כי אנחנו מיואשים מלמצוא אותו. אז במקום ללכת על משהו נצחי ומושלם, הקשר עם ה', שנראה לנו כמו דמיון, אנחנו הולכים

גם המקום הכי נמוך שלנו, התלות הכי גדולה שלנו בתאוות ובעולם הזה מעידים על תלות חזקה בקב"ה, על רצון עמוק ופנימי להיות קשורים עד הסוף בה'

על תחליפים חלקיים וחסרים, על אף שאנחנו יודעים שאין בכוחם לסחוף אותנו לגמרי ולתת לנו מענה אמיתי. הדבר דומה לאדם שחוזר לביתו עצבני וממורמר, ובכדי להרגיע את עצמו הוא פותח את המקרר ומחפש משהו לאכול. על אף שהוא יודע שאין בכח האוכל לפתור את הבעיה ולהרגיע אותו באמת, הוא מעדיף ללכת על התחליף הנגיש והמהיר. ולא

האלו הם עדות לכך שבאמת אנו מחפשים את הקב"ה.

אדמו"ר הזקן מסביר שבחודש אלול יש התגלות של י"ג מדות הרחמים, כלומר ה' בא ואומר שהוא מרחם עלינו והוא מקבל אותנו כפי שאנחנו. הוא אומר לך אני איתך בשדה אני מחפש יחד איתך את המקומות בהם אתה בעצם מחפש אותי, כך שאין לך ממה לחשוש. שנזכה להרגיש כמה אנו דורשים את ה' באמת.

בה'. אנו מחפשים אותו ולא מוצאים ולכן אנו הולכים לתחליפים...

התגלות י"ג מדות הרהמים

עד כה הסברנו שבאמת אנו מחפשים את ה', אך יש כל מיני דברים שמונעים ממנו למצוא אותו, ובחודש אלול עלינו למצוא את הקב"ה דווקא במקומות הנמוכים שלנו. אך הדבר קשה לנו, קשה לנו לבוא ולחשוף את כל החולשות שלנו כל המקומות בהם אנו רחוקים מה' לעמוד מולם ולהגיד בעצם כל הדברים

קדושת הארץ

מדוע קדושה ראשונה לא קידשה לעתיד לבוא?
מה ההבדל בין כיבוש לנחלה. ביאור נפלא לדברי
הרמב"ם על קדושת הארץ, על ההבדל בין קדושה
ראשונה לשנייה.

הקושי בדברי הרמב"ם

כתב הרמב"ם בפרק א' מהלכות תרומות הלכה ה':

"כל שהחזיקו עולי מצרים ונתקדש קדושה ראשונה כיון שגלו
בטלו קדושתו, שקדושה ראשונה לפי שהיתה מפני הכיבוש בלבד
קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבוא, כיון שעלו בני הגולה
והחזיקו במקצת הארץ קדושה קדושה שנייה העומדת לעולם
לשעתה ולעתיד לבוא".

וביתר פירוט כתב הרמב"ם בהלכות בית הבחירה (ו, טז):

"חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כבוש
רבים וכיון שנלקחה הארץ מידיהם בטל הכבוש ונפטרה מן התורה
ממעשרות ומשביעית שהרי אינה מן ארץ ישראל, וכיון שעלה
עזרא וקדשה לא קדשה בכיבוש אלא בחזקה שהחזיקו בה ולפיכך
כל מקום שהחזיקו בה עולי בבל ונתקדש בקדושת עזרא השנייה
הוא מקודש היום ואף על פי שנלקח הארץ ממנו וחייב בשביעית
ובמעשרות".

והקשה שם הכסף משנה:

"איני יודע מה כח חזקה גדול מכח כיבוש, ולמה לא נאמר בחזקה גם
כן משנלקחה הארץ מידינו בטלה חזקה, ותו בראשונה שנתקדשה
בכיבוש וכי לא היה שם חזקה אטו מי עדיפא חזקה בלא כיבוש
מחזקה עם כיבוש וצל"ע".

אופן קידוש הארץ בימי יהושע

ונראה להסביר הדבר על פי מה שכתב הרמב"ם בהלכות תרומות (שם הלכה ב'):

ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכיבשן מלך ישראל או נביא מדעת רוב ישראל וזהו הנקרא כיבוש רבים, אבל יחיד מישראל או משפחה או שבט שהלכו וכבשו לעצמן מקום אפילו מן הארץ שניתנה לאברהם אינו נקרא א"י כדי שיהגו בו כל המצות, ומפני זה חלק יהושע ובית דינו כל א"י לשבטים אף על פי שלא נכבשה¹ כדי שלא יהיה כיבוש יחיד כשיעלה כל שבט ושבט ויכבוש חלקו.

דהיינו, הכיבוש צריך להיעשות על ידי "מלך או נביא מדעת רוב ישראל", וכך היה אמור להיות שכל ישראל יכבשו ביחד את הארץ בהנהגת יהושע ואח"כ יחלקו את הארץ לשבטים (עיינו הערה 1), אלא שבפועל מה שקרה זה שכל שבט בפני עצמו כבש את החלק שלו², והסיבה

שבכל זאת זה נהיה קדוש היא שיהושע חילק מראש את הארץ לשבטים.

וצריך להבין, כיצד החלוקה לשבטים הועילה לכך שהכיבוש שכל שבט כובש בפני עצמו יחשב ככיבוש רבים ולא ככיבוש יחיד. ונראה שכוונת הרמב"ם היא שמה שיהושע חילק מראש את הארץ לשבטים, גרם לכך שכל שבט ושבט לא כבש בשם עצמו אלא בשליחותו של יהושע שמראש אמר לכל אחד מה עליו לכבוש. וכיוון שזה היה בשליחותו של יהושע זה נחשב כאילו יהושע בעצמו כבש ולכן חלה עליו הקדושה³.

ונראה לומר שהקדושה אינה חלה ממילא ע"י הכיבוש והחזקה, כלומר זה לא שעצם המציאות שהארץ כבושה ומוחזקת תחת ידינו היא הסיבה שהארץ קדושה ומתחייבת בתרומות ומעשרות, שהרי הדין הוא ש"כל מקום שהחזיקו בה עולי בבל ונתקדש בקדושת עזרא השנייה הוא מקודש היום, ואף על פי שנלקח הארץ ממנו, וחייב בשביעית

1. אמנם כבר בתורה נצטוונו לחלק את הארץ כמש"כ בפרשת פנחס (במדבר כו, נה) "אך בגורל יחלק את הארץ", וכן בפרשת מסעי (שם לג, טז) "והתנחלתם את הארץ בגורל", אך פסוקים אלו נאמרו אחרי הציווי "והורשתם את הארץ", דהיינו אחרי שכובשים את כל הארץ אז צריך לחלק אותה בגורל. ולבד שכך היה הציווי מתחילה ישנה סיבה פשוטה לערוך את החלוקה רק לאחר הכיבוש שהרי אם מחלקים לפני כן אז אותם שבטים ומשפחות שנופל גורלם במקום שעוד לא נכבש יצטרכו בנתיים בכל אופן לגור בנחלה אחרת, וא"כ לכאורה אין משמעות לחלוקה כזו. ובפועל בני ישראל בזמן יהושע לא הספיקו לכבוש את כל הארץ, וכמ"ש ביהושע (יג, א) "והארץ נשארה הרבה מאד לרשתה", ובכל זאת ה' אמר ליהושע לחלק את הארץ כמש"כ (יט, ט) "ועתה חלק את הארץ הזאת בנחלה", ואכן יהושע חילק את הארץ כמתואר שם באריכות (פרקים יד-ט), משום כך נתן הרמב"ם טעם מדוע יהושע חילק את הארץ מראש.

2. הקשה הר"י קורקוס "לא ידעתי מה טעם לזה ומאין הוציאו, כי היה אפשר לומר כי כיון שכל אחד ברשות כולם ומדעתם ורצונם היה עושה והוא מהארץ שנתנה לאברהם אבינו, למה יקרא כבוש יחיד". ויותר מזה הקשה החזון איש (שביעית ג, א) "צ"ע מה ענין חלוקה לכאן, דכ"ש אם לא היתה נחלקת קודם הכיבוש והיי הכיבוש לצורך כל ישראל דחשיב כיבוש רבים". ונראה שסבר הרמב"ם שיהושע בכוונה לא כבש בעצמו את שאר חלקי הארץ, משום שחשב שעדיף שכל אחד יהיה אחראי לכבוש לעצמו, וכמו שרואים בספר שופטים (ומע"ז הסביר בפשט הפסוקים ר' אהרון בן חיים בספרו 'לב אהרון' על יהושע ריש פי"ג, אלא ששאר הסברו שם הוא לא כהרמב"ם), וא"כ מה שכל אחד יכבוש אח"כ אין זה לצורך הרבים אלא לצורך עצמו, ואם יעשו כך אזי הארץ לא תהיה קדושה (וכע"ז תרץ בדרך אמונה, אלא שלא הסביר שם מדוע שלא ימשיכו את הכיבוש של הרבים אחרי מות יהושע, ובדברינו מיושב).

3. וכן ביאר בערוה"ש העתיד זרעים נג, ט.

צריך לומר שיהושע קידש אותם על תנאי שלכשיכבשו יתקדשו, כלומר הוא קבע שהכיבוש שיכבשו את הארץ הוא זה שיקדש אותה⁵.

ולפי זה מובן שמכיוון שכל הקדושה חלה רק מכח הכיבוש שנעשה בציווי של יהושע, ממילא ברגע ש"בטל

הכבוש" אזי הארץ "נפטרה מן התורה ממעשרות ומשביעית", מכיוון שמה שמקדש את הארץ בכל רגע זה רק הפעולה של הכיבוש שכובשים עפ"י ציווי של יהושע⁶. לעומת זאת את הקדושה השניה קדשו רק אחרי "שעלו בני הגולה והחזיקו במקצת הארץ" כמו שכתב הרמב"ם בהלכות תרומות שם הלכה ה', ולכן הקדושה היתה "בחזקה שהחזיקו בה" כלומר בחזקה שכבר לפני כן החזיקו בה וכבר בפועל

ובמעשרות", שעל אף שהארץ איננה כבושה ומוחזקת תחת ידינו היא קדושה ומתחייבת בתרו"מ ושביעית⁴. אלא צ"ל שכיבוש וחזקה

הם רק אמצעים שעל ידם המלך והבי"ד מקדשין את הארץ, כלומר ע"מ שהארץ תתחייב במצוות צריך שהבי"ד יקדשו אותה, וכדי שהבי"ד יוכלו לקדש אותה

כיבוש וחזקה הם רק אמצעים שעל ידם המלך והבי"ד מקדשין את הארץ, הקדושה חלה מכח זה שיהושע עצמו קידש מראש את המקומות שאותם כל אחד ואחד יכבוש

היא צריכה להיות תחת שלטונם ולשם כך צריך שהארץ תהיה כבושה ומוחזקת תחת ידינו. לפי דברנו צריך לומר שקדושה ראשונה חלה לא רק בגלל שכל אחד ואחד היה שליח של יהושע ונחשב שיהושע עצמו כבש, אלא הקדושה חלה מכח זה שיהושע עצמו קידש מראש את המקומות שאותם כל אחד ואחד יכבוש, ואע"פ שמקומות אלו עדיין לא נכבשו

4. אמנם יש להעיר שאין הכוונה שבפועל חייבים בתרו"מ, שהרי הרמב"ם כתב בסוף פרק א' מתרומות "התרומה בזמן הזה ואפילו במקום שהחזיקו עולי בבל ואפילו בימי עזרא אינה מן התורה אלא מדבריהן שאין לך תרומה של תורה אלא בא"י בלבד, ובזמן שכל ישראל שם שנאמר כי תבואו ביאת כולכם כשהיו בירושה ראשונה וכמו שהן עתידין לחזור בירושה שלישית, לא כשהיו בירושה שנייה שהיתה בימי עזרא שהיתה ביאת מקצתן ולפיכך לא חייבה אותן מן התורה, וכן יראה לי שהוא הדין במעשרות שאין חייבין בזמן הזה אלא מדבריהם כתרומה", וכן לגבי יובל ושביעית כמשי"כ בפרק י' מהלכות שמיטה ויובל (הל' ח-ט). אלא הכוונה שכשהיו "כל ישראל שם" יתחייבו לקיים כל המצוות האלו.

5. שהרי לדעת הרמב"ם מה שהתחדש בדיני תנאים הוא שלא רק שהאדם יכול לגלות דעתו שרצונו שהדבר יחול רק אם יקרה משהו אלא הוא יכול לקבוע שמהו אחר יחיל את הדבר שעליו הוא מתנה. וכפי שלמדו האחרונים (עיין באגרות משה אה"ע ח"א סי' קע"ט) מדברי הרמב"ם בהלכות אישות (ג' יז), שהדין שהעושה תנאי צריך לכפול את התנאי ולהקדים את התנאי למעשה זהו רק בתנאי על דבר שהאדם רוצה שיחול בעתיד כשיתקיים התנאי, אך "כל האומר מעכשיו, אינו צריך לכפול תנאו ולא להקדים התנאי למעשה". שהטעם הוא משום שכשהאדם מתנה על דבר שיחול מעכשיו אם יתקיים התנאי בעתיד אזי הוא רק מגלה דעתו באיזה מקרה הוא רוצה כעת לפעול את החלות ובאיזה מקרה הוא אינו רוצה, ולכן מספיק שרק יגלה את דעתו ולא צריך לזה את הלכות תנאים, משא"כ כשהאדם מתנה על דבר שיחול בעתיד לכשיתקיים התנאי אזי כפי שכתבנו הוא לא רק מגלה דעתו אלא בעצם קובע ומחליט שמה שיפעל את החלות זה מה שיקרה בעתיד, ולכן יש הלכות מיוחדות לעשיית תנאי כזה.

6. לפי זה נראה שקדושת ראשונה בטלה לא רק לעניין המצוות התלויות בה אלא גם לעניין החלוקה של הארץ לשבטים. ובוזה אפשר להסביר מה שמבואר ביחזקאל (מה, מז, מח) שלעתיד לבוא הארץ תתחלק לשבטים מחדש בחלוקה שונה.

להעיר שאין הכוונה שהקדושה חלה רק אחר שגמרו לכבוש ממש את כל הארץ (שהרי זה עדיין לא היה מעולם), אלא בשעה שכבשו מספיק שטחים וכבר קבעו איפה כל אחד יתיישב אז נתקדשה הארץ¹⁰.

סיכום

יוצא לפי זה שאם אכן בני ישראל היו מספיקים לכבוש את הארץ בימי יהושע אזי יהושע היה יכול לקדש את הארץ אחרי שכבר היו מתיישבים בה כמו שצריך, והקדושה לא היתה פוקעת לעולם. אך למעשה, כיוון שהתעכבו בכיבוש ולא הספיקו לכבוש מספיק, יהושע היה צריך לקדש את הארץ מראש עוד לפני שהתיישבו בה בצורה מסודרת. משום כך הקדושה לא חלה על הארץ מצד עצמה אלא רק מכח הכיבוש שכבשו אותה, ולכן הקדושה פקעה בשעה שנלקחה הארץ מידם. משא"כ בימי עזרא שקידש את הארץ אחר שכבר התיישבו בה והקדושה חלה על המקומות עצמם ולכן הקדושה הזאת לא פוקעת לעולם.

המציאות היא שהמקומות האלה היו מוחזקים בידינו⁷, ומכיוון שעזרא קידש מקומות אלו אחרי שכבר הוחזקו בידינו לכן הוא יכל להחיל את הקדושה על המקומות עצמם מבלי לתלות אותה בפעולה כלשהי, ולכן היא לא בטלה גם אחר שכבר עזבו את המקומות האלה.

אמנם עדיין הדברים אינם מחוורים, שהרי בשעה שיהושע חילק את הארץ כבר היו הרבה מקומות כבושים תחת ידיהם, ומדוע לא אומרים עכ"פ שמקומות אלו קדושים מכח החזקה כמו הקדושה שהיתה בזמן בית שני, ומדוע הקדושה פקעה ממקומות אלו אחר שנלקחה הארץ מידם.

ובביאור הדבר נראה שיהושע לא רצה לקדש את הארץ אלא רק אחרי שיתיישבו בה באופן כזה שכל שבט נמצא במקום שלו⁸, ולכן אע"פ שבשעה שיהושע חילק את הארץ כבר חלק מהארץ היתה בידם, מ"מ הרי בנתיים עד שלא גמרו את הכיבוש עדיין לא היה באפשרות כל אחד לשבת במקומו⁹, ולכן הקדושה בכל הארץ חלה רק אחרי שגמרו את הכיבוש. ויש

7. לפי זה החילוק בין "כיבוש" ל"חזקה" הוא לא בכך שהכיבוש הוא מיד אחרים וחזקה אינה מיד אחרים (כמו שהבינו הרבה אחרונים), אלא בכך שהכיבוש הוא פעולה והחזקה היא מציאות קיימת.
8. וכמו שרואים בהלכות יובל שכתב הרמב"ם (י. ה.) "והוא שלא יהיו מעורבין שבת בשבת, אלא כולם יושבים כתיקנך", שמכך שהיובל תלוי בזה משמע שזה הסיוס והשלמות של יישוב הארץ, ולכן יהושע לא רצה לקדש את הארץ לפני שזה קורה.
9. וכפי שרואים בפסוקים שיהושע היה צריך לחלק את הארץ לכל השבטים ולא רק לשבטים מסויימים.
10. וכלשון הרמב"ם בתחילת פרק י' מהלכות שמיטה ויובל "ומאימתי התחילו למנות, מאחר ארבע עשרה שנה משנכנסו לארץ, שנאמר שש שנים תורע שדך ושש שנים תזמור כרמך, עד שיהיה כל אחד מכיר את ארצו, ושבע שנים עשו בכבוש הארץ ושבע שנים בחילוק". ובדברים אלו נראה שיש להסביר את דברי הגמרא שלמדה שהמקור לכך ששבע שנים חילקו את הארץ הוא "מדשבע כיבשו שבע חילוקי" (נבחים קיח: וערכין קיג) שהאחרונים מאוד נתקשו בלימוד זה (עד שהתבטא על כך החזון איש הלכות ר"ה קלט ז, ושביעית ג לה, "כגון זה צריך רב, מה עניין כיבוש לחילוק?"), ועפ"י דברינו ניתן להסביר שמה שכתוב "שבע שחילוקי" אין הכוונה ששבע שנים לקח לחלק בפועל את הארץ (דבר שכשלעצמו מאוד קשה להבנה, וכמו שהקשו המפרשים), אלא הכוונה שאחרי שיהושע חילק את הארץ בגורל אזי השבטים המשיכו לכבוש את הארץ על מנת שיהיה אפשר בפועל להתחלק בשטחים שכל אחד יוכל לשבת במקומו, ולצורך כך לא היה צורך שיכבוש בפועל את כל הארץ, לכן אמרה הגמרא שמסתבר שמצד אחד לא רצו להתעכב בדבר יותר מדי ומצד שני לא רצו למהר מדי לפני שיש מספיק שטח, וסברה הגמרא שהכי הגיוני להתעכב כמו הזמן שהתעכבו עד עכשיו לצורך הכיבוש.

תניא פרק א

(חלק ב)

איך ה' מסתכל עלי? מהם היסודות של הנפש?
ולמה אדמו"ר הזקן לא באמת קיצוני?

שתי הנפשות

בחלק הראשון של הפרק אדמו"ר הזקן הציג בפנינו את השאלות שכולנו שואלים את עצמנו, וכעת הוא עונה עליהם בדרך ארוכה וקצרה, על ידי שינוי תפיסת העולם שלנו¹¹.

אך באור הענין, על פי מה שכתב הרב חיים ויטל ז"ל בפשערי הקדושה [ובעין חיים שער נפרק ב], דלכל איש ישראל, אחד צדיק ואחד רשע, יש שתי נשמות, וכדכתיב: "ונשמות אני עשיתי", שהן שתי נפשות.

לפני הכל אדמו"ר הזקן רוצה לשנות את התפיסה שלנו אודות עצמנו. לעומת התחושה הפשוטה של כל אדם שאיננו יותר מנפש אחת, כאן אנו לומדים שאנחנו מורכבים משתי נפשות הפוכות לחלוטין, נפש בהמית ונפש אלוקית.

הנפש הבהמית מסתכלת על עצם הקיום שלה, וחווה אותו כדבר ממשי שעומד בפני עצמו. אבל הנפש האלוקית מסתכלת על סיבת הקיום, על הקדוש ברוך הוא, שמנקודת מבטו אין שום דבר שקיים מחוץ לו; מצדו התקיימות הנפש איננה אלא הופעה וגילוי שהוא מהווה תמיד מאין ליש. הנפש האלוקית שביהודי מסוגלת לדבוק בצורה בה ה' מסתכל על קיומה, ולחוש בחוויה פשוטה שהינה חלק אלו-ה ממעל ממש.

11. כפי שהרחבנו על כך במאמר על שער התניא - בגיליון מספר 1.

מסתכלת על מי שמהווה ומקיים תמיד, ומשם הכל נראה אחרת לגמרי.

ארבעת היסודות של הנפש

וממנה באות כל המדות רעות, מארבע יסודות רעים שבה.

אדמו"ר הזקן מלמד אותנו שהנפש הבהמית מורכבת מארבעה יסודות רעים: אש, רוח, מים ועפר. כאשר הקדמונים חילקו את המציאות לארבעה יסודות אלו, הם דיברו מצד התהליכים של החומר (ה'פיסיכולוגיה' שלו) ופחות מצד החומר עצמו, ולכן גם אנו יכולים ללמוד מכך לענייננו.

לפני שנלמד כיצד היסודות באים לידי ביטוי במידות, נסביר בכמה מילים על היסודות עצמם: כפי שהם בנפש:

העפר שבנפש הבהמית זה הגשמיות בעצמה, המקום הכי נמוך בנפש. הרוח היא הנטייה להתרומם קצת מהכבדות שיש בגשמיות, ולעסוק בדברים קלילים ורוחניים יותר. ביסוד המים יש כבר הכרה בכך שהחיות עצמה היא מעל הגשמיות, אבל הנפש מבקשת להרגיש את החיות הזו כממשית ולגשם אותה במציאות המוחשית. האש זו כבר מדרגה נוספת של הכרה, המקום בו הנפש מרגישה שאין שום דבר במציאות שיכול למלא אותה, אך הדבר האמיתי שמעל המציאות מזוהה אצלה כ'אין', ולכן היא מלאה תסכול.

נפש אחת מצד הקלפה וספרא אחרת, והיא המתלבשת בדם האדם להחיות הגוף, וכדכתיב: "פי נפש הבשר בדם היא".

החוויה הפשוטה של הנפש הבהמית היא שהגוף הוא זה שנותן לה קיום, וכל נטיותיה ורצונותיה נובעים ממנו. מבחינת הנפש הבהמית הגוף הוא זה שמייצר אפילו את הרצון להתקרב לאלוקים.

ניתן להמחיש את ההבדל בין שתי הנפשות לצורה בה נשמעים דבריו של פוליטיקאי. כאשר פוליטיקאי מדבר על כך שהוא רוצה

לקבל משרת שר מסוים, והוא מפרט עד כמה המשרה הזו מתאימה לו, וכמה חשוב שדווקא הוא יקבל את אותה משרה, יכולים להתייחס לדבריו

בשתי צורות. אדם פשוט מן השורה שישמע את הדברים יחשוב באמת ובתמים שאותו פוליטיקאי רוצה את המשרה המסוימת הזו; אבל כאשר ישמע זאת פרשן-פוליטי ממולח הוא יקלוט את הסיבה שהניעה את אותו פוליטיקאי לדבר כך, ויסביר שהוא מדבר על המשרה הזו כדי שלבסוף הוא יוכל לקבל משרה אחרת לגמרי בה הוא חפץ באמת.

כך גם ישנן שתי צורות בהם אנו יכולים להתייחס לקיום שלנו. הנפש הבהמית רואה רק את העומד לנגד עיניה, ומבחינתה אין דבר מעבר לעצם הקיום. לעומתה, הנפש האלוקית

הנפש הבהמית רואה רק את העומד לנגד עיניה, ומבחינתה אין דבר מעבר לעצם הקיום. לעומתה, הנפש האלוקית מסתכלת על מי שמהווה ומקיים תמיד, ומשם הכל נראה אחרת לגמרי

הן נקראות עדיין 'קליפה'. יהודי שמרחם וגומל חסדים מתוך הטבע של הנפש הבהמית מונע מתוך הנחה פשוטה שהעולם הוא טוב ביסודו, ולכן הוא רוצה להיות רגיש למציאות ולפגמיה. אמנם אם נשאל אותו מהי הסיבה השכלית להנחה שהעולם הוא טוב - לא תהיה לו על כך תשובה.

אם נרצה להתעמק במידות הטובות הללו ולתת להם תשתית שכלית, התוצאה תהיה אחת משתי האפשרויות: או שנהרוס את המידות ונהפוך אותן ל'גויות', או שנתקן את המידות הללו ונהפוך אותן ל'אלוקיות'.

כאשר הפסיכולוגים החליטו להגדיר את המידות הטבעיות על פי השכל, הם הצליחו לשקף באופן נפלא את האנושיות של הגוי, כיון שהם הסבירו שאין באמת מידה טובה שיכולה להוציא את האדם מעצמו ולגרום לו להתחבר למישהו אחר; אבל יחד עם זה הם הרסו את המידות הטבעיות של היהודי, שרוצה באמת ובתמים לעשות טוב.

אמנם, כאשר החסידות מתעמקת בסיבה של המידות הטבעיות היא מגיעה לסיבת כל הסיבות - הקדוש ברוך הוא, ובכך מרוממת את היהודי למהותו הפנימית.

אין בהן טוב כלל

מה שאין בן נפשות אמות העולם, הן משאר קלפות טמאות שאין בהן טוב כלל, כמו שכתב בעין חיים שער מ"ט פרק ג': וְכָל טִיבו דְעֵבְדִין הָאֲמוֹת לְגֵרְמִיהוּ עֵבְדִין, וְכִדְאִיתָא בְּגִמְרָא עַל פְּסוּק "וְחָסֵד לְאֲמִים חֲטָאֵת", שְׁכָל צְדָקָה וְחָסֵד שְׂאֲמוֹת הָעוֹלָם עוֹשִׁין אֵינָן אֶלָּא לְהַתְיַהֵר כו'.

כעת אדמו"ר הזקן מפרט אודות המידות שנולדות מארבעת היסודות הללו:

דְהֵינּוּ פְּעַס וְגֵאוּה מִיְסוּד הָאֵשׁ, שְׁנִגְבָּה לְמַעְלָה. וְתַאֲוֹת הַתַּעֲנוּגִים מִיְסוּד הַמַּיִם, כִּי הַמַּיִם מְצַמִּיחִים כָּל מִיְנֵי תַעֲנוּג. וְהוֹלְלוֹת וְלִיצְנוּת וְהַתְפָּאָרוֹת וְדְבָרִים בְּטָלִים, מִיְסוּד הַרִיחַ. וְעֲצָלוּת וְעֲצָבוּת, מִיְסוּד הָעֵפֶר.

יסוד האש מוליד בנפש תסכול קיומי ביחס לכל המציאות, ומשם מגיעות מידות הכעס והגאווה. יסוד המים מבקש לחוש בצורה מגושמת את התענוג הפשוט של הקדוש ברוך הוא, וזוהי הנטייה של האדם להלביש את עצמו בתענוגי העולם הזה. יסוד הרוח מבקש להפוך את הכבדות של הגשמיות למשהו 'קילי' יותר ולכן הוא מתהולל ועושה 'עניין' מהגשמיות שחונקת אותו; בימינו יסוד הרוח בא לידי ביטוי ביצירת תרבות 'מפוארת', שכל כולה מבוססת אך ורק על גשמיות. כפי שהסברנו קודם, יסוד העפר הוא הגשמיות בעצמה במלוא כיעורה; עליו אין להרחיב בהסברים, רק להתרומם במהירות מהעצלות והעצבות שהוא מייצר מאליו וממילא.

מידות טובות טבעיות

עכשיו אדמו"ר הזקן מחדש לנו שבנפש הבהמית של היהודי יש גם מידות טובות:

וְגַם מִדּוֹת טוֹבוֹת שְׁבֻטְבַּע כֹּל יִשְׂרָאֵל בְּתוֹלְדוֹתָם, כְּמוֹ רְחֻמְנוּת וְגִמְלוֹת חֲסִדִים, בָּאוֹת מִמֶּנּוּ, כִּי בִישְׂרָאֵל נִפְשׁ זֶה דְקִלְפָּה הִיא מְקַלְפֵת נְגַה שְׁיֵשׁ בָּהּ גַם בֶּן טוֹב, וְהִיא מִסוּד עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע.

המידות הטובות של הנפש הבהמית הן אמנם תכונות טובות אך ללא תשתית שכלית, ולכן

- יש בתוכו דחף שגורם לו לגמול חסד. אפילו כשאדם מאמין באלוקים - יש בתוכו דחף שמביא אותו לאמונה. לפי צורת ההסתכלות הזו האדם סגור בתוך עצמו, ואין לו שום פתח מילוט להתרומם כלפי מעלה.

אדמו"ר הזקן מקבל את ההנחה הזו ביחס לגויים, ובכך הוא לא מחדש דבר. עיקר החידוש של ספר התניא הוא שאצל יהודים זה אחרת; על כך נלמד בפרק הבא.

רבים שקוראים את דברי אדמו"ר הזקן על כך שכל מה שאומות העולם עושים זה לצורך עצמם, מסיקים שמחבר הספר הוא אדם קיצוני ביחסו לגויים; אך האמת היא שבדבריו אלו אין שום חידוש.

ההנחה הפשוטה היום בעולם הפסיכולוגיה היא שכל מה שהאדם עושה מונע מתוך דחף מסוים. כשהאדם אוהב מישהו - יש בתוכו דחף שגורם לו לאהוב. כשאדם גומל חסדים

רוצה להאזין לשיעורים על התניא?

התקשר עכשיו - 0733718149

כדי להגיע לשיעורים על התניא על פי סדר
הקש בתפריט 1,1,1.

בהצלחה!

נהלך ברגש

רעיא מהימנא 2

מה מניע אותנו לעשות טוב?
 כיצד ה' מתגלה גם במעשים של הנפש הבהמית?
 על אהבת רעיא מהימנא חלק ב'

הקציר

בגיליון הקודם התבארו דברי אדמו"ר הזקן (בתניא פרק מד) שכל יהודי קרוב מאד לגלות אהבה רבה לה' ("אהבת רעיא מהימנא", כלשון אדמו"ר הזקן), שבה האדם מתמסר לה' לחלוטין, ואכפת לו ממנו אף יותר משאכפת לו מעצמו. הוסבר שבכל יהודי יש רצון חזק מאוד שלא לחיות בצורה אינטרסנטית, ולא לנצל את הסביבה, ובעיקר את ה', לצרכיו הפרטיים. בצורה חיובית נאמר שלאדם יש יכולת להסתכל על חייו מנקודת המבט של ה', ולרצות לחיות בגלל שה' רוצה בחייו, ולא בגלל שהוא רוצה זאת. לכן, על-אף שהאדם מרגיש בצורה פשוטה שחייו חשובים לו יותר משה' חשוב לו, על ידי התבוננות בכך שאני רוצה להרגיש שה' רוצה בחיי, אני קרוב מאד לגלות את האהבה הרבה לה'. התבוננות בצדיקים, החיים תמיד על פי רצון זה, מחזקת את גילוי אהבה זו בתוכנו.

מאחר שאהבה זו קיימת ויכולה להתגלות אצל כל יהודי, היא מופיעה גם בכל שאר דרגות האהבה לה', גם אלו הנמוכות יותר. בגיליון הקודם הובאו דברי אדמו"ר הזקן שישנה אהבה מסוג אחר, אהבת 'נפשי איייתיך' שבה אוהבים את ה' " כדי לרוות צמאון נפשם הצמאה לה' ". הקשינו על כך שלכאורה אהבה זו היא אינטרסנטית, ושימוש בה' (שלא לומר ניצול) לצרכי האדם.

בקרבה שלהם רק כאשר הוא זקוק להם ולמתנותיהם - ההורים לא ישמחו להעניק לו.

כך גם לענייננו, באהבת 'נפשי איייתיך' היהודי מרגיש שהוא צריך את ה' רק בגלל החיות שהוא מקבל ממנו. אך מאחר שקיימת בתוכו (ואף בתוך אהבה זו, כפי שהוסבר) אהבת 'רעיא מהימנא', שבה הוא אוהב את ה' באמת, גם ה' מצידו רוצה ושמח בכך שהאדם מתחייה ומרווה את נפשו הצמאה באהבתו. ואכן, אם לא הייתה קיימת בנו אהבה אמיתית לה', ה' לא היה שמח באהבה 'המנצלת' שלנו.

עובדי ה' בגופם ובנשמתם

כיצד כל זה קשור ל'קונטרס ההתפעלות' של אדמו"ר האמצעי? בקונטרס ההתפעלות שתי סוגי אהבות אלו מתוארות כשני סוגים של עבודות ה'. האוהבים את ה' באהבת 'רעיא מהימנא' מכונים 'עובדי ה' בנשמתם', ואלו האוהבים אותו באהבת 'נפשי איייתיך' מכונים 'עובדי ה' בגופם'.

ה', מציאותו מעצמו, והוא לא צריך לשום דבר שחוץ ממנו כדי לחיות. לעומת הנבראים שצריכים את ה' שיברא אותם, ואף לאחר מכן הם מקבלים את חיותם ממה שמחוץ להם (ברמה הפיזית - כאוכל וכדו', וברמה הנפשית - חברה וכדו'), ואפילו את הקשר עם ה' הם מרגישים כדבר חיצוני להם ("אור נקנה", בלשון קונטרס ההתפעלות). כאשר האדם מזוהה עם הנפש כפי שהיא נמצאת בתוך הגוף, והוא חש שיש לו מציאות עצמאית שה' מחיה אותה מבחוץ - הוא נקרא 'עובד ה' בגופו'. עבודה זו מקבילה לאהבת 'נפשי איייתיך', בה

אך כאשר מבינים שאהבת 'רעיא מהימנא' קיימת אצל כל יהודי, וביכולתו לגלות אותה, ממילא מובן שאהבה זו מאירה גם בתוך אהבת 'נפשי איייתיך', וגואלת אותה ממצרי האינטרסים.

נפשי אוייתיך - ללא אינטרס

אהבת 'רעיא מהימנא' באה לידי ביטוי בתוך אהבת 'נפשי איייתיך' בכך שהיהודי יודע שאם ה' היה אומר לו לעבוד אותו בלי חיות - הוא לא היה מסוגל לנצל את ה' בשביל שתהיה לו חיות, כלומר האדם היהודי היה מעדיף לעבוד את ה' בצורה יבשה ובלבד לעבוד אותו כמו שהוא רוצה. כל היכולת של היהודי, ובעצם כל הרצון שלו, לעבוד את ה' בחיות ובשמחה, ולרוות צמאון נפשו הצמאה לה', נובעת מכך שהוא יודע שה' רוצה בכך. כך מאירה אהבת 'רעיא מהימנא' בתוך אהבת 'נפשי איייתיך', וניתן לומר על אהבה זו שהיא אהבה אמיתית לה'.

אהבה זו דומה לילד שמקבל מהוריו מתנות או ממתקים. ההנאה של הילד איננה מהממתקים עצמם, אלא מכך שההורים שלו שמחים בו ואוהבים אותו, ולכן הם נותנים לו ממתקים. ילד שיקבל מהוריו הרבה מאוד ממתקים וקצת מאוד יחס לא ירגיש שההורים שלו אוהבים אותו, והוא ייהנה מהממתקים הרבה פחות, עד כדי מאיסה בממתקים שמבטאים את הזרות שההורים שלו חשים כלפיו.

אמנם, לעיתים הילד איננו שם לב לכך, והוא עלול לחשוב שהנאה שלו היא מהממתקים. אך עם זאת, מאחר שההורים יודעים שבאמת הוא צריך ורוצה את היחס שלהם, הם שמחים לתת ולהעניק לו למרות שהוא לא שם לב לכך. ובאמת, אם הילד יתייחס להורים וירצה

ולא לאלוקית, מאחר שהם נעשים לא מתוך 'מודעות אלוקית', אלא מכך שזהו רצון פשוט אצל האדם וכ'טבע' שלו.

גם במעשים הטובים שמגיעים מצד המידות הטובות של הנפש הבהמית יש הארה מאהבת 'רעיא מהימנא'. כאשר יהודי עושה מעשה טוב, הוא עלול לחשוב שזהו רק טבע שקיים בו, כפי שיש לו טבע לאכול ולהתעסק בצרכיו והנאותיו. בצורה כזאת היהודי לא יבחין שקיימת בו אפשרות ויכולת לעשות טוב באמת ולצאת מעצמו

יהודי יודע שאם ה' היה אומר לו לעבוד אותו בלי חיות - הוא לא היה מסוגל לנצל את ה' בשביל שתהיה לו חיות

למען הזולת.

כפי שנכתב בתוך כל יהודי טבוע טבע מצד נשמתו האלוקית, לצאת מעצמו ולהיות לגמרי חלק מה'. טבע זה מאפשר לו גם לצאת מעצמו למען זולתו על אף שאינו עושה את המעשה בגלל שזה מצווה וכדו'. לכן גם כאשר יהודי עושה מעשה טוב מצד טבעו, אינו לגמרי אינטרסנטי אלא טבע אלוקי שה' טבע בו. אם האדם ייחס את הטבע הזה לעצמו - הוא ייפול ויהפוך להיות כמו שאר הדחפים שלו, אבל אם הוא ייחס אותו לקב"ה, וישים לב שהוא מגיע ממנו - הוא יתרומם, ויעלה איתו את הנפש הבהמית כולה. לכן טבע זה בלשון אדמו"ר הזקן נקרא קליפת נוגה, קליפה מצד זה שאינה מבטאת את ה'. נגה שהיא מעורבת טוב

האדם מרגיש שיש לו מציאות עצמאית, והוא זקוק לחיות אלוקית שחיצונית אליו.

אך הנשמה לפני כניסתה לגוף מרגישה שה' הוא המציאות האמתית שלה, והוא לא דבר חיצוני לה. ממילא היא לא מרגישה שה' מחיה אותה 'מבחוץ', אלא דבר שהוא עצמי לה ("אור עצמי"). אדם המזוהה עם הנשמה קודם בואה לגוף, ועבודת ה' שלו מוארת מכך

שהנשמה היא חלק מה' - נקרא 'עובד ה' בנשמתו'. מכח הזדהות זו תתעורר אצל האדם אהבת 'רעיא מהימנא' לה',

שבה הוא נעלה מעל האינטרסים, ומוסר את עצמו לגמרי לה'.

נפש בהמית - ללא אינטרס

כשם שבאהבת 'נפשי איזיתך' יש הארה מאהבת 'רעיא מהימנא', הגורמת שאהבה זו תהיה אמיתית ולא אינטרסנטית, כך ישנה הארה מאהבת 'רעיא מהימנא' במדריגה נמוכה יותר של עבודת ה', הגואלת גם אותה ממיצרי האינטרסים.

בתניא (פרק א) מבואר שגויים עושים מעשים טובים רק מתוך אינטרסים¹², ואילו יהודים יכולים לעשות מעשה טוב באמת, מאחר שיש להם גם מידות טובות בנפש הבהמית. מעשים טובים אלו משויכים לנפש הבהמית,

12. יש להעיר שעיקר החידוש של אדמו"ר הזקן איננו בכך שהגוי עושה מעשים טובים רק מתוך אינטרס, אלא בכך שהיהודי יכול לעשות מעשים טובים גם בלי אינטרס. בשכל קר נראה שאדם לא יכול לעשות דברים שאין לו בהם אינטרס, וממילא לומר שזאת המציאות של הגוי זה לא חידוש. אלא שהיהודי מתנגד לכך, מכח אהבת 'רעיא מהימנא' שיש לו (כפי שהתבאר בגיליון הקודם), וקשה לו לחשוב שהגוי מתנהג אחרת, ולכן זה נראה לנו חידוש.

לשים לב שהוא מוכן להתלהב אך ורק מה' וממה שהוא רוצה.

כאשר אדם עושה מעשה טוב מתוך אינטרס - אין בכך הארה מאהבת 'רעיא מהימנא'. בדומה לכך כאשר האדם מתלהב מהקב"ה רק בגלל שהוא נהנה מכך, ולא בגלל שהוא חושב שזה מה שה' רוצה ממנו - אין בכך הארה מאהבת 'רעיא מהימנא'.

סיכום

תיארנו כאן ארבעה מניעים של מעשים טובים, ובמקביל אליהם ארבע סוגי חיות מעבודת ה':

מצוות אהבת ה' היא ליצור קשר עם ה' שיש בו חיות והתלהבות, אך איך הכוונה שההתלהבות עצמה היא האהבה

א. מעשה טוב שנובע רק מכך שה' רוצה בו, וכלל לא מהרצון של האדם. ובמקביל לכך עבודת ה' שבה האדם לא מתעניין כלל בחיות שיש לו, אלא רק בנחת רוח שיש לה'.

ב. מעשה טוב שמונע מרצון ה', כשרצון זה של ה' נותן לאדם הרבה חיות מורגשת. ובמקביל לכך, עבודת ה' מלאה חיות, שעל אף שהחיות מורגשת ומשמעותית, ברור שהעיקר הוא הרצון של ה' בחיות, ולא החיות עצמה.

ג. מעשה טוב שמונע מהטבע של האדם לרצות לעשות טוב, אך ברור לאדם שה' רוצה בכך והוא טבע בו את הרצון הזה. במקביל לכך ישנה עבודת ה' שבה האדם עסוק בהגדלת ההתלהבות שלו, ולא ברצון ה', אך הוא עושה זאת כי הוא חושב

ורע, מצד זה שביכולתה לעלות על ידי שיוך המעשה הטוב לה', וביכולתה ליפול לקליפה על ידי ניכוס המעשה לעצמי.

מדרגות בעבודה

מדרגות אלו אינם רק מניעים למעשים טובים, הם גם מדרגות של חיות בעבודת ה'. במקביל למדרגה האחרונה, שבה האדם עובד את ה' ועושה מעשים טובים מתוך הטבע שלו, בלי מודעות לרצון ה', נמצאת מדרגה של חיות בעבודת ה' שבה האדם עסוק בעיקר בהגדלת ההתלהבות שלו

מה', והוא לא נתון בקשר עם ה'. בכל אופן יהודי זה אינו רוצה להתלהב מדברים שאינם חלק מרצון ה', אף שאולי הם היו יכולים להלהיב אותו יותר. הוא עסוק בהתלהבות שלו מהקשר עם ה' בגלל שהוא חושב בטעות שזה מה שה' רוצה ממנו. מצוות אהבת ה' היא ליצור קשר עם ה' שיש בו חיות והתלהבות, אך אין הכוונה שההתלהבות עצמה היא האהבה. אדם שעסוק ביצירת התלהבות, ולא בקשר עם ה', הוא עסוק בלהביע את עצמו, ואת ההתלהבות הטבעית שבו, ולא עסוק בקשר עם ה'.

בכך דרגה זו מקבילה למי שמיטיב לזולת מתוך הטבע שלו, ולא מחמת רצון ה'. אך גם כאן מאירה אהבת 'רעיא מהימנא', בכך שהאדם רוצה להתלהב דווקא מהקשר עם ה' ולא מדברים אחרים. באהבת 'נפשי איויתק' האדם היה צריך לשים לב שהחיות וההתלהבות טפלים לרצון ה', ואילו כאן עליו

מאחר שדבקות זו נמצאת אצל כל יהודי, ממשיך אדמו"ר האמצעי ומתאר שאדמו"ר הזקן מסר את נפשו על-כך שכל יהודי יכול לגלות דבקות זו:

"אשר לא פעם ושמים שמעתי מפי רוח קדשו ז"ל, שכל עיקר מגמתו ויגיעתו במסירות נפש ממש על אנשי שלומינו רק שיוקבע בנפשם גלוי אלקות, דהיינו שיהיה התפעלות נפשם רק התפעלות אלקות דוקא... והענין יובן בהקדים הידוע על פסוק "ואתם הדבקים בה' כו' חיים כולכם כו".

על האדם להתרגל לכך שהנשמה שלו היא חלק אלוך ממעל ממש, וקיימת בו אהבה אמיתית וטבעית לה'.

שנזכה להרגיש תמיד עד כמה אנו דבקים בה'...

בטעות שזה מה שה' רוצה, וברור לו שהוא יעשה זאת רק במידה וה' ירצה בכך.

ד. מעשה טוב שמונע מאינטרס. ומקביל אליו עבודת ה' שבה האדם עסוק בהגדלת ההתלהבות שלו, בלי שימת לב לרצון ה' כלל.

דבקות בה'

כפי שהתבאר באריכות אדמו"ר הזקן אומר שהארה מאהבת ר'עיא מהימנא' קיימת אצל כל יהודי. בין אם הוא יכול לעורר אותה בפני עצמה, ובין אם היא מאירה בתוך אהבת נפשי איייתך'.

לכן אדמו"ר האמצעי פותח את קונטרס ההתפעלות בכך שכל יהודי דבוק בה':

ועל כן בענין הדבקות אמר: "ואתם הדבקים". פירוש, אתם מצד שרש נשמתכם הדבקים ממילא בהתקשרות עצמיית ותמידיית... וזה יש בכל נפש מישראל.

→ לקניה מאתר

נהלך ברגש

על קונטרס ההתפעלות לאדמו"ר האמצעי. ילכל אחד יש גילוי אלוקות בתוך נפשו וכל אחד יכול לגלות אותו'.

הכל בהסבר מפורט עם משלים מפורטים בהתאם לדורנו.

ניתן לרכוש גם בטלפון 058-5277247

מה? אני עבד!?

כיבוד הורים 3

מה המחוייבות של האב כלפי בנו תורמת לאישיות שלו? מה ההבדל בין 'ברא כרעא דאבוה' לבין 'יד העבד כיד רבו'?

בגיליונות הקודמים למדנו על כך שמצוות כיבוד הורים גורמת לאדם להרגיש רצוי ואהוב. שימת הלב של האדם לכך שההורים שלו רוצים אותו ובחרו להוליד אותו, מאריכה את ימיו בכמות ובאיכות ("למען יאריכון ימיו").

בנוסף, שימת הלב לכך שההורים בחרו בו מרצונם החופשי ולא מתוך הכרח (מצוות מורא, עיין בגיליון הקודם), מגדילות את התחושה שהוא רצוי, ויש מי שבוחר בו. במידה וההורים ישדרו לילד שהם מוכרחים להוליד אותו ולדאוג לו, הוא ירגיש שההורים תלויים בו בגלל הדחף שלהם ללדת ילדים. התחושה שנוצרת אצל הילד במצב כזה היא תחושת בדידות, הרי לו עצמו אין על מי להתלות.

כפי שנכתב, כאשר ההורים משדרים שאינם תלויים בילד, אלא בוחרים בו מרצונם החופשי (על ידי הצבת גבולות וכדו'); יכול להיווצר מצב בו הילד ירגיש חוסר יציבות כי אין כביכול מי שמחוייב אליו, ואולי ההורים פתאום יחליטו לא לדאוג לו כמו שהוא צריך? אולי הצרכים שלהם יאפילו על הרצון שלהם לגדל אותו? הרי הם לא מחוייבים! כדי למנוע תחושה זו, על ההורים לשדר לילד שהוא צריך לירא מהם כי כך ה' ציווה, וכהמשך למצוות יראת ה' של ההורים עצמם. גם יראה מה' משמעה היחשפות למקום שבו ה' לא מחוייב לנו

האב מצווה ללמדו תורה, אמנות ולהשיאו אישה.

אישיות עצמאית מכה ההורים

במצוות כיבוד הורים על הבן לשים לב לשני כיוונים משלימים. מחד, עליו לשים לב לכך שאביו רוצה בו כאישיות עצמאית ומפותחת, כך שיהיה לו המשך אמיתי. מאידך, כל היכולת שלו להתקדם ולהתפתח

היא רק מכח אביו שרוצה בו ונותן לו את הכוחות לכך (כפי שהתבאר בגיליונות הקודמים). יוצא, אם כן, שככל שהבן מכבד את אביו יותר, ותולה את ההתפתחות שלו ברצון אביו, הוא יוכל להתפתח ולהתקדם יותר.

בין בן לעבד

במבט ראשון נראה שהמחויבות שיש לאדם כלפי הוריו, דומה למחויבות שיש לעבד כלפי אדונו, ואולי אף יותר ממחויבות העבד. בהלכה (רמב"ם עבדים א, ז) מבואר שאסור לאדון לומר לעבדו העברי לחלוץ מנעליו, או עבודות בזויות מעין אלו, על אף שהבן עושה מלאכות מעין אלו לאביו (מלביש ומכסה וכדו').

אך ישנו הבדל מהותי בין עבד לבן. העבד הוא קניין של אדונו, והוא יכול למכור אותו לאחר וכדו', אך את הבן ההורים לא יכולים 'למכור'. בנוסף, הבן מצווה לכבד את ההורים מכספם

כלל, ובוחר בנו מרצונו החופשי. אבל יראה מה' איננה מאיימת על היציבות של האדם, מאחר שאצל ה' אין אינטרסים כלל, ואין חשש שהוא ייטוש את האדם לטובת האינטרסים האישיים שלו. כשהיראה מההורים היא המשך של

יראת שמים ונובעת ממנה, ההורים משדרים לילד שהם רוצים לבחור בו בלי אינטרסים כמו שה' בוחר בנו.

בגיליון הנוכחי נעסוק בעז"ה ביחס

שבין החובות של האדם להוריו לבין החובות של ההורים אל בנם.

הובות האב על הבן

כפי שכבר ראינו בגיליונות הקודמים, למצוות כיבוד הורים, שעיקרה יחס נפשי של הערכה לבחירת ההורים בקיום של הבן, יש ביטויים מעשיים (שו"ע ורמ"א יו"ד רמ, ד):

איזהו כבוד, מאכילו ומשקהו, מלביש ומכסה, מכניס ומוציא... וישמשנו בשאר דברים שהשמש משמש רבו.

אך במקביל לחובות של האדם להוריו, ישנם גם חובות של ההורים כלפי בנם (קידושין כט, א):

תנו רבנן: האב חייב בבנו: למולו, ולפדותו, וללמדו תורה, ולהשיאו אישה וללמדו אומנות.

ההורים מצווים לדאוג להתפתחות הרוחנית והגשמית של הבן, כך שהוא יגדל כאישיות עצמאית ויוכל להקים גם הוא משפחה. לכן

לאישיות של העבד אלא רק לידו. כלומר האישיות של העבד לא מעניינת אותנו אלא רק היד שמבצעת פעולות למען האדון.

כפי שהוסבר לעיל, יש כאן דבר והיפוכו. מחד, הבן כולו חלק מאביו, מאחר שהוא המשך ישיר שלו. ומאידך, כאשר מתארים את היחסים בין הבן לאביו אנחנו מתארים את האישיות של הבן. בניגוד לעבד שבו מתארים רק את התוצאות המעשיות שלו, הבן הוא המשך ישיר של האב, בכך שהוא מתפתח כאישיות עצמאית.

אסור לאדם להכביד עולו על בניו

כחלק מהמצווה לחנך את הילדים מצווים ההורים שלא להקפיד עם הילדים יותר מדי. וכך כותב הרמב"ם (ממרים ה, ח):

אסור לאדם

להכביד עולו על בניו ולדקדק בכבודו עמהם שלא יביאם לידי מכשול, אלא ימחול ויתעלם. שהאב שמחל על כבודו - כבודו מחול.

גם כאשר הילדים פוגעים או מזלזלים בכבוד ההורים, על ההורים להתעלם ולמחול, שגם זוהי חלק מהמצווה של חינוך הילדים.

כאשר הילדים רואים שההורים לא מקפידים על כבודם ומוחלים, גם הילדים ימחלו על כבודם. כמו שכותב הרמב"ם, שאין בכך פגיעה במצוות כיבוד הורים (שכבוד האב מחול). אם מחילה על כבוד ההורים הייתה עוזרת לחינוך הילדים, אך ממעיטה בכבוד ההורים - היה בכך

של ההורים, אך לא לתת להורים את כספו, בניגוד לעבד ש'מה שקנה עבד קנה רבו'.

מהלכות אלו ניתן ללמוד, שמצוות כיבוד הורים איננה מוחקת את האישיות העצמאית של הבן, אלא גורמת לו למקד את תשומת הלב בכך שההורים שלו רוצים אותו, והם רוצים אותו כאישיות עצמאית. מצד שני, הוא כל-כך קשור להורים עד שגם עשיית מלאכות בזווית עבורם אינה פוגעת בכבודו, שהרי זה כמו שאדם יעשה מלאכות אלו עבור עצמו.

לדעת חלק מהפוסקים כיבוד הורים שייך רק בדברים שיש להורים הנאה מהם. העבד חייב לבצע את כל דרישות האדון, כי הוא משועבד לגמרי לאדונו. אך על הילדים מוטל

לעשות להורים נחת רוח ולגרום להם הנאה, ובכך לבטא את ההערכה שהם חשים כלפיהם

ואת השמחה שיש להם בקיומם. ומצד שני, הם אינם משועבדים להורים, ומציאותם לא נמחקת.

בחז"ל ישנם שני ביטויים דומים בהקשר של יחסי הורים-ילדים ויחסי עבד-אדון. על הבן נאמר "ברא כרעא דאבואה [=הבן הוא הרגל של אביו]", ועל העבד נאמר "יד העבד כיד רבו". ולכאורה נראה שהקשר של העבד והאדון, והקשר של הבן ואביו - שווים. אך כאשר נעיין בשני משפטים אלו נשים לב להבדל מעניין, על הבן נאמר שהוא עצמו הרגל של אביו, ואילו כאשר מדברים על העבד לא מתייחסים

כאשר הילדים רואים שההורים לא מקפידים על כבודם ומוחלים, גם הילדים ימחלו על כבודם

שוב אנו רואים שכאשר ההורים נותנים לילדים מקום עצמאי יותר, ולא מכבידים עליהם ומשעבדים אותם, הילדים מעריכים יותר את ההורים. וככל שהילדים יכבדו ויעריכו יותר את ההורים, הם יוכלו לגדול כאישיות מפותחת ועצמאית יותר.

בעיה. אבל כאשר ההורים מוחלים על כבודם בשביל חינוך הילדים, הדבר גורם להערכה נוספת מצד הילדים. לא רק שההורים בחרו להוליד ולגדל אותם, ובכך להקריב מעצמם, הם אף מוכנים להקריב מהכבוד המגיע להם בשבילם ובשביל חינוכם.

חוברת כיבוד הורים

על היחס בין הילדים להוריהם ועל המתנות שה' נתן לנו במצווה זו.

ניתן לרכוש גם בטלפון 058-5277247

לקנייה באתר

שו"ת עם הרב - בחירת צדיק והתקשרות אליו¹³

שאלה: כיצד עלינו לבחור צדיק?

ל"צדיק" ישנם מספר מרכיבים ההופכים אותו לצדיק, ננסה לבחון אותם כאן. נפתח בהתבוננות על נח עליו כתוב שהיה איש צדיק בדורותיו.

א. אנושי

דבר ראשון - צדיק הוא "איש", אנושי. כתוב על נח שהיה נח לבריות' ונושא חן - כמו שכתוב "ונח מצא חן בעיני ה'". צריך למצוא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם.

כדי לבחור צדיק - צריך לראות שהוא מוצא חן בעיני אלקים ואדם, ולאדם כזה - לא רק צדיק - כדאי להתחבר. גם על מלך כתוב שהוא מוצא חן - "מלך ביפיו": כאשר הגיע שמואל למשוח למלך את בן ישי, אחד מבני ישי - בתחילה הוא חשב שהכוונה לאליאב, הבן הגדול. אבל ה' אומר לו - "אל תבט אל מראהו ואל גובה קומתו כי מאסתיהו".

ב. בהיר ה'

שנית - על מלך כתוב שה' יבחר בו, וגם בבחירת צדיק - צריך למצוא אדם שהרגשתנו הפנימית היא שגם ה' בוחר בו. כמו המקדש: שהוא מקום שבו השכינה שורה, כך גם אצל הצדיק אנו צריכים להרגיש שה' איתנו. מהיכן נדע מה ה' בחר? בדרך כלל - על פי נביא, אבל לא רק על פי נביא. הרמב"ן כותב שכאשר אין נבואה - ישנה מצווה **למנות מלך לפי מה שנראה לנו** כעם שה' היה רוצה.

ה' סומך עלינו שאם נחליט שאנו רוצים מה שהוא היה רוצה הבחירה שלנו תהיה מכוונת.

13. נערך על ידי הת' עופר בין יעקב, תלמיד ישיבת יזרשי יחודיק'.

הזמן צריך להרגיש שה' בוחר בצדיק שלי ודרכו הוא מתגלה ומגלה את עצמו בעולמנו. כך ההתקשרות שלנו לצדיק, גורמת לנו לצפות כיצד ה' מתגלה על ידי המלך-הצדיק, בתוך המציאות.

השנה שנת הקהל - ה'הקהל' הוא מעמד בו המלך עומד ואומר לכל העם מה ה' רוצה מהם. בתורה כתוב שצריך להקהיל את הציבור, לא כתוב שזה המלך. אז למה המלך עושה את זה? הכוונה היא

שפתקידו של המלך או שליח הציבור, הצדיק, הוא **לכוף**¹⁴ את כל ישראל לקיים תורה ומצוות. מי

שיגרום לך לשמור תורה ומצוות, ואתה מרגיש שהוא אומר את דבר ה' ומנכיח בעולם הזה את ה' בצורה חזקה - כדאי לך להידבק בו. לשמוע כמה שיותר את ה' בוחר בו ומדבר דרכו.

שאלה: מצאנו צדיק - כיצד מתחברים לתורתיו?

דרך ההתקשרות תלויה מי הצדיק:

א. הב"ד

יש צדיקים - כמו אדמו"רי חב"ד לדורותיהם - שרצו מאד שיבינו אותם, ולכן הם לימדו את תורותיהם בצורה של **הפשטה**.

ב. ברסלב

לעומתו, רבי נחמן, לא רצה שיבינו אותו: הוא כתב ספרים שמיועדים לְהִלְמֵד באופן של **הפלאה**. הלמידה בספרים האלו נותנת הרגשה שיש בספר משהו מאד מאד גדול, שאתה יכול

שאלה: אבל בלי הנבואה - שמואל היה בוחר באליאב, לא בדוד!

תשובה: אם שמואל בכלל לא היה חושב על מה ה' רוצה הוא היה בוחר במישהו יותר מרשים חיצונית מאליאב, כמו אבשלום.

אנחנו עובדים לפי כלל: אם נחפש מלך כמו שה' מחפש, בעזרת ה' נבחר את הבחירה הנכונה. במרד אבשלום העם הלך אחר אבשלום בגלל יופיו החיצוני ולא בגלל רצון ה', לכן זה לא צלח.

אם מחפשים רק להיות 'מקורב' לצדיק - אז הוא יכול להיות מבחינתנו

אחד כמו אבשלום. אבל אם מחפשים מה ה' מחפש - אז צריך לחשוב **באמת** מה ה' יבחר. אם אתה עובד לפי הנחת יסוד שה' סומך על כך שאתה תבחר את מה שהוא יבחר - אז אתה בוחר צדיק אמיתי.

התקשרות

כאשר אנו באים להתקשר לצדיק עלינו לדעת כיצד לעשות זאת. ככל שנבין יותר שהצדיק כל הזמן שואל את עצמו 'כיצד ה' רוצה אותי', כך קל לנו יותר להתקשר אליו, ואנו מתקשרים אליו יותר.

בעצם ישנן שתי אפשרויות כיצד להתקשר אל הצדיק, אפשרות אחת לשים לב שיש כאן צדיק ואני צריך להסתדר איתו. אפשרות שניה זה להמשיך את צורת ההתבוננות אותה אימצנו כאשר חיפשנו מיהו הצדיק, לפיה חשבנו כל הזמן במי ה' בוחר? כלומר אני כל

14. כמו שכתוב ברמב"ם [הלכות מלכים פרק י"א הלכה ד'] על מלך המשיח - "יִכְפֹּף כָּל יִשְׂרָאֵל לִילֶךְ בָּהּ וּלְחַזֵּק בְּדָקָה".

שכל העולם הוא רק משחק. כיון שהוא עצמו חי בפלא - אז ההיגיון הזה הוא שכל פלאי לגמרי. הסיפור הוא כך: שאלו את ר' ישראל מרוזין שאלה: מדברי חז"ל משמע שכדור הארץ עומד והשמש וצבא השמים מסתובבים. והיום המדע הוכיח שעניין זה עובד הפוך: השמש עומדת, והכל מסתובב סביבה. ענה ר' ישראל מרוזין: "פעם זה באמת היה לפי דברי הגמרא, והיום הצדיקים החליטו שזה יתנהל אחרת! מה שהמדענים חושבים שזה אחרת - זה בגלל שאנחנו החלטנו שזה יהיה כך". יש כאן שכל עמוק מאד, שמעיד על הענין שאמרנו - ברוזין ישנה הבנה חזקה מאד: הצדיק הוא זה שמנהל את כל

העולם. לפי המדע היום אנחנו יודעים שאין שום משמעות לשאלה מי עומד ומי מסתובב, כי זה חסר

משמעות לחלוטין (כנראה זה מה שהצדיקים בדורנו החליטו...).

לכן גם בתורות - יש הרבה עומקים והרבה סגנונות. לסיכום: הרוזינער - שולט על העולם באלקות. תורותיו של אדמו"ר הזקן - הכי פשוטות שיש. ר' נחמן - פלאי. הוא מקשר דבר לדבר באופן שלא משנה איך אתה חושב - זה מתחבר למשהו אחר, וזה כבר מחובר לעוד משהו, וכך כל דבר מתחבר - ובמקום להיות בתוך המציאות - אתה הולך וימטייל, כלשונו, בתוך התורה.

לתת בו אמון למרות שאתה לא מבין אותו. [גם בגמרא יש קטעים של הפלאה - כמו אגדות רבה בר בר חנה¹⁵ או ה'דרדקי' ממסכת שבת¹⁶ שדורשים את האותיות.] כדי להצליח לגרום לנו לתת אמון בכך שהתחברנו למשהו פלאי - הצדיק צריך להיות **איש פלא**.

ג. האריז"ל

כתבי האריז"ל הם באמצע: מי שלומד את האריז"ל בדרכם של הרבה מהמקובלים, לומד הרבה על **סדר ההשתלשלות** אשר נותן השראה שה' מאד מאד רחוק מצד אחד, ומאד מאד קרוב מצד שני, ושני ההפכים מסתדרים נפלא ביחד. זה בין חב"ד לברסלב...

אצל רבי נחמן ההפלאה היא כלפי התורות, ורואים באמת שהתורות שלו הן **פלאיות**.

ד. רוזין

יש עוד הרבה סוגים בחסידויות אחרות: ברוזין - אין בכלל הרבה תורות. הרוזינער היה מצד אחד פלאי מאד, ומצד שני - הוא היה המשך של **שושלת של שכל**¹⁷. התקשרות לר' ישראל מרוזין או לאבא שלו, ר' שלום שכנא, לא נובעת מלמוד, אלא מהבנה שהיהודי דבוק בה', ולא סתם דבוק בה' - אלא עד כדי כך שמכח הדבקות שלו בה' הוא שולט בכל העולם ומנהל אותו. העולם כולו הוא משחק של הצדיק.

ניתן דוגמא לתורה עמוקה שאומר ר' ישראל מרוזין בתוך סיפור, שבו רואים שהוא סובר

15. בבא בתרא עב.

16. קד.

17. זאת למרות שהרב המגיד [סבא רבא של רבי ישראל מרוזין] והמלאך [סבן] אמרו תורות שעליהן ביסס אדמו"ר הזקן את כל ההסברה שלו. ובכל זאת לא מצאנו אצל ר' שלום שכנא - בן המלאך - ואצל ר' ישראל מרוזין - נכדו - כל כך תורות.

סיפורי צדיקים לאור תורת הנפש

מה התענוג שלך?

הרב הצדיק ר' אשר מסטולין ז"ל היה קורא תגר על החסידים, שכשבים אל הרבי הם מבליטים את הטוב שבהם, ומכסים על הרע. כשאנוכי - אמר הצדיק - הייתי בא לרבי הקדוש (הוא הקדוש ר' שלמה מקרלין ז"ל), - והיה נושק את אצבעותיו כשהזכיר את רבו, - הייתי מסתיר ממנו את הטוב, כי כלום תחת אלהים הוא לתת "שכר ועונש", אלא את הרע שבי הייתי מראה לפניו, שכן לפני הכהן צריכים להראות את הנגעים.

(סיפורי חסידים - תורה, סיפור 272)

בדרך כלל אנו נוטים להדחיק את הרע שבנו, את המקום בו אנחנו מרגישים 'לא בסדר', ולהבליט דווקא את הטוב; כך אנחנו חושבים להגיע אל האושר. רבי אשר מסטולין ז"ל מלמד אותנו שאם נתנהג כך לא נרוויח שום דבר, הוא היה קורא על כך תגר. כדי להשתנות באמת עלינו לשים את הרע שבנו על השולחן, ולבקש לתקנו.

מה אני מרוויח בכך שאני לומד את התובנה הזו דווקא באמצעות סיפור על צדיק?

כאשר אני בא לחזק את עצמי על כך שעלי להעלים את הטוב שבי ולהבליט את הרע, מורגשת בתוכי התנגדות פנימית שלא מאפשרת לי לקנות את המידה הזו בישרות ובנקיות; אך כאשר אני מספר על צדיק שחי את המעלה הזו בשלמות - אני חופשי לבטא אותה בשיא טהרתה. כעת, כשאגש לשנות את המידה הזו בתוכי, ארגיש בהשראה של הצדיק שמלווה אותי, ושהיא זו שנותנת לי את הכח להשתנות.

ז"ל, והיה עני מדוכא, וגם היו לו שלוש בנות שהגיעו לפרקן, ולרש אין כל צרכי נדוניא ונישואין. כפעם בפעם כשהיה נוסע לרבו הקדוש, היתה אשתו מציקה לו ומזהירה אותו שישוח את מצבם המדוכא לפני הרב ויבקש ממנו עצה וברכה. אבל הוא בכל פעם כשהיה בא אל הרבי היה שוכח לגמרי על מצבו, ולא דיבר עם

הרבי על אודות זה כלל. פעם אחת נמלכה אשתו, ונסעה גם היא ללובלין

אחרי בעלה, בלא שהגידה לו מקודם שהיא נוסעת. כשבא ללובלין וראה את אשתו, הוכרח כבר להגיד לרבו את כל אשר אתו. אמר לו הרבי: "למה לא אמרת לי מזה עד הנה?" השיבו ר' מרדכי: "חשבתי שהרבי ברוח קודשו יודע בעצמו את מצבי". "לא כך", השיבו הרבי, הנה בנגעי הנפש כתוב בתורה: 'אדם כי יהיה בעור בשרו שאת... והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן... וראה הכהן את הנגע'. כלומר: כאשר אך יובא המצורע אל הכהן, וראה הכהן בעצמו את הנגע, בלי שיגידו לו על זה מקודם; אבל בנגעי-בתים כתוב: 'ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר: כנגע נראה לי בבית', הרי שבנגעי בתים, רוצה לומר: בצרכי הבית, צריכים להגיד לכהן...

(סיפורי חסידים - תורה, סיפור 273)

אמנם, המעלה שבסיפורי צדיקים אינה מסתכמת בסיוע לתיקון המידות שיבוא אחר כך; הסיפור על הצדיקים בפני עצמו מוביל אותנו לתיקון המידות! בכך בא לידי ביטוי ההבדל היסודי שבין שיטת המוסר לדרך החסידות בעבודת המידות. בשונה משיטת המוסר שמטרתה לשנות את המידות בצורה ישירה, החסידות באה להחליף את התענוג של האדם מתענוג מדברים גשמיים לתענוג

מאלוקות, ובכך לעדן את המידות בדרך ממילא.

כל יהודי שייך לתענוג הפשוט של

הקב"ה; אלא שאנו מחפשים תמיד להלביש את התענוג במשהו, כדי שהוא יהיה מורגש. הנטייה הטבעית היא להתלבש ב'לבושים צואים' שמשכיחים ממנו את התענוג הפשוט והמקורי. אמנם, כאשר אני מספר הרבה סיפורים על צדיקים ואני חש הנאה מהחיים הפנימיים שלהם, אני מרגיל את עצמי להתענג מדברים מרוממים יותר, והמידות שלי מתעדנות.

יותר מזה, כאשר האדם מתענג מהצדיק - הצדיק מתענג ממנו גם כן, ונוצר חיבור בין הנשמות. כיוון שכך, התובנות שיעלו לאדם בעקבות הסיפור יכולות להיות במדרגה גבוהה יותר ממה שהיה מסוגל להמציא מעצמו, משום שהן באות מהחיבור עם הצדיק.

שים לב להמציאות!

הרב ר' מרדכי מפינטשוב ז"ל היה תלמידו של "החווה" הקדוש מלובלין

פעמים רבות הנטייה של היועץ לא לשים לב למקום הפיזי של המתייעץ נובעת מהמתייעץ בעצמו. הסיבה שהחוזה מלובלין לא היה מודע לבעיות הגשמיות של ר' מרדכי היא משום שר' מרדכי בעצמו לא ייחס להן חשיבות. אם ר' מרדכי היה באמת מוטרד ממצבו הגשמי,

כנראה שהחוזה מלובלין היה שם לב לכך. כך גם בהקשר שלנו, כאשר המתייעץ נוטה מטבעו להדגיש

את הממד הנפשי מוטל על המייעץ לסייע לו לשים לב לחשיבות שבהתעסקות גם עם הממד הפיזי והמציאותי.

הסיבה שהחוזה מלובלין לא היה מודע לבעיות הגשמיות של ר' מרדכי היא משום שר' מרדכי בעצמו לא ייחס להן חשיבות

כיצד ניתן ללמוד מהסיפור הזה בעולם הייעוץ?

יתכן מקרה בו אדם מגיע להתייעץ, והיועץ מבין היטב את המקום הנפשי בו המתייעץ נמצא - אבל אין לו הבנה בכלל מה קורה איתו

במציאות. לעתים היועץ חושב שהבעיה שניצבת מולו היא בעיה נפשית, בעוד הבעיה היא באמת

פיזית. ניקח לדוגמה ילד שלא מתפתח בכתיבה; כשם שיתכן שמדובר בקושי נפשי שיש לו עם המורה או עם החברים, כך גם יכול להיות שפשוט יש לו בעיה פיזית בשרירים. כאשר אנו באים לייעץ, עלינו לשים לב שאיננו מתעלמים משני הרבדים יחד.

נהנית מעלון מעמקים?

רוצה להיות נציג בישיבה שלך?

אנא צור איתנו קשר!

עתי: 058-5277247

נבואה ותקיעת שופר

הנבואה באה להנכיח את ה' בעולם, ולהיות המשך להופעת ה' במעמד הר סיני. כניסת ה' לעולם מזעזעת אותנו, תופסת אותנו וממלאת אותנו בחיות, כך אנו מרגישים בראש השנה ובתקיעת שופר.

אמירה מפורסמת של ר' זושא מאניפולי אומרת שהמילה תשובה היא ראשי תיבות של חמישה פסוקים שקשורים לתשובה, והראשון שבהם הוא: "תמים תהיה עם ה' אלקיך". מה הכוונה להיות תמים, ואיך זה קשור לחזרה בתשובה?

תמימות

כאשר התורה מדברת על התמימות, היא אומרת שאל לנו לחקור אחר עתידות כמו הגויים שה' מוריש מפנינו. "לא יימצא בך... קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף... תמים תהיה עם ה' אלקיך". ומפרש רש"י: "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו".

אלא שהכתוב ממשיך ואומר "כי הגויים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו, ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך. נביא מקרבך מאחריך כמוני יקים לך ה' אלקיך, אליו תשמעו". מהפסוק נשמע שאנחנו לא צריכים להקשיב למעוננים וקוסמים, כי ה' יתן לנו במקומם נביא. אם כן משמע, שגם אנחנו חוקרים אחר עתידות, אלא שאנחנו עושים זאת על ידי נביא שה' ישלח ולא על ידי מעוננים וקוסמים. אם כן, צריך לפנות לנביא ולשאול אותו על

שופר. ה' לא רק אומר לנו מה לעשות, אלא נוכח לגמרי בתורה ועל ידי כך נוכח במציאות.

הנביא נועד להכניס את מעמד הר סיני למציאות בדורות הבאים. כך ממשיכה התורה ואומרת שעם ישראל פחדו לשמוע את ה' בהר סיני, ולכן ה' הבטיח לנו שהוא יקים לנו נביא כמו משה רבינו, ואליו נשמע. כלומר כשם שבתקיעת שופר התוקע מכניס את עצמו לתקיעה, וכשם שבמעמד הר סיני ה' הראה את עצמו והנכיח את עצמו בעולם, כך על ידי הנבואה שבכל דור ה' מנכיח את עצמו במציאות.

בנבואה אנו מחפשים שה' יגלה וינכיח את עצמו במציאות. אנחנו לא מחפשים עתידות, אלא מעניין

אותנו שכל מה שיקרה יביא את ה' לתוך המציאות. זה התפקיד של הנביא, לגלות את ה' במציאות. ה' רוצה שנדע שהדברים לא קורים סתם, אלא הוא עושה אותם, ולכן הוא שולח את הנביא. הנביא לא בא לומר מה יקרה, אלא בא לומר שה' עושה את כל מה שקורה, ובכך הוא מנכיח את ה' במציאות.

כאשר אדם מדבר עם רגש, כל המציאות היא רק תפאורה לגילוי הלב שלו. כך אנחנו רוצים שה' יתגלה בעולם ויכניס את עצמו לתוך הדיבורים שלו. כל העולם הוא הדיבורים של ה', ובעיקר התורה היא הדיבורים של ה', ואנחנו רוצים לראות איך ה' נוכח בתוך המציאות ובעיקר בתוך התורה.

העתידות, או שצריך להיות תמים ולא לחקור אחר העתידות?

תקיעת שופר

אחד המשלים לנבואה הוא תקיעת שופר "אם ייתקע שופר בעיר ועם לא ייחרדו... ה' אלקים דיבר מי לא יינבא". בדיבור, האדם מבטא את עצמו על ידי חיתוך השפתיים, לעומת זאת בתקיעת שופר האדם גם משתמש בשפתיים, אבל הוא בעיקר מבטא את עצמו על ידי נשיפה מתוכו. הנשיפה של האדם מתוכו מראה כמה אדם מכניס את עצמו לתוך הדיבור.

למשל: אדם המתרגש כאשר הוא מדבר,

שומעים לא רק את הדיבורים שלו, אלא גם את הנשיפות שלו. והנשיפות מראות

שהוא לא רק משתמש בשפתיים, אלא הוא מכניס את עצמו לתוך הדיבור. כך גם בתקיעת שופר, אמנם אנו משתמשים בשפתיים, אבל הקול שנשמע הוא קול הנשיפה שהאדם נופח מתוכו. וכמו שכתוב בזוהר "מאן דנפח מתוכיה נפח" - מי שנופח נופח מתוכו.

מעמד הר סיני

השופר הוא לא רק משל לנבואה, אלא הוא גם הקול שמלווה את הנבואה החשובה ביותר שקיבלנו, את התגלות ה' במעמד הר סיני. מעמד הר סיני לוהה בתקיעת שופר, "ויהי קול השופר הולך וחזק מאוד", ובכך ה' בא לומר שהוא לא רק אומר את עשרת הדברות, אלא כביכול נופח אותם מתוכו, כמו בתקיעת

צריך לפנות לנביא ולשאל אותו על העתידות, או שצריך להיות תמים ולא לחקור אחר העתידות?

בראש השנה ה' מכניס את עצמו לתוך הדיבורים שלו, כביכול. הוא אומר כמה חשוב לו וכמה נוגע לו לדבר איתנו ולעורר אותנו לתשובה. כאשר ה' מכניס את עצמו לתוך העולם, זה מאוד מזעזע אך גם מלא חיים חדשים. כאשר אנחנו נזכרים בתקיעת השופר של השנה הקודמת ומתוך כך מתכוננים לתקיעת השופר של ראש השנה הקרב ובא, אנחנו גם מזדעזעים מכך וגם מצפים ומייחלים לכך.

משל למה הדבר דומה? לאשה שמצפה ללידה. היא נזכרת בלידה הקודמת, ויודעת שלפניה עומדת הלידה הבאה, וזה ממלא אותה גם פחד וגם ציפיה ביחד. החיים שנכנסים דרכה לעולם גם מזעזעים אותה מאוד וגם ממלאים את העולם ואותה בחיות חדשה, ולכן האשה גם מצפה וגם מזדעזעת.

כך גם בתקיעות השופר של חודש אלול. אנחנו נזכרים בתקיעות השופר של ראש השנה הקודם, ומבינים שעומד לפנינו ראש השנה חדש, שבו ה' יאיר אור חדש שלא היה כמותו עדיין מעולם, וזה ממלא אותנו ביראה וציפיה גם יחד.

את האנשים שהלכו למעוננים ולקוסמים עניין מה יהיה בעתיד, ואת המעוננים והקוסמים עצמם עניין שהם יהיו אלו שידעו את העתיד, שיהיו הבעלים על העתיד. אבל אותנו לא מעניין לדעת מה העתידות, ולא מעניין להיות הבעלים על העתיד. לא בשביל זה אנחנו מחכים לנבואה. אנחנו לא רוצים להשתמש בה' על מנת לדעת את העתיד, אלא אנחנו רוצים לראות איך ה' נכנס לעולם ונוכח בעולם. זה נקרא 'תמימות'. אנחנו לא רוצים לדעת עתידות, אלא רוצים שה' יגיד את עצמו.

תקיעות השופר בראש השנה ובהודש אלול

תקיעת השופר שבמעמד הר סיני מוזכרת פעמים רבות בתפילת ראש השנה, בעיקר בברכת שופרות שבמוסף. בראש השנה ה' נכנס לעולם, כשם שהוא נכנס לעולם במעמד הר סיני. ואנחנו מצפים ומייחלים לכך שה' יכנס לעולם, ויחד עם זאת, אנחנו מזדעזעים מכך - "אם ייתקע שופר בעיר ועם לא ייחרדו". תקיעות השופר בחודש אלול הם כמו זיכרון לתקיעות השופר של השנה הקודמת והמתנה לתקיעות השופר שיהיו עוד מעט, בראש השנה המתקרב ובא אלינו לטובה.

**רוב ככל המאמרים במוסף זה
נלקחו מתוך תפוצת המייל השבועי
של ישיבת 'עוד יוסף חי'.**

רוצים להצטרף?

היכנסו לאתר ישיבת 'עוד יוסף חי', תירשמו ותהנו!!!

איך חוזרים בתשובה?

גרושה שהתחנתה עם מישהו אחר והתגרשה ממנו, לא יכולה לשוב לבעלה הראשון. אם כן, איך אני יכול לשוב בתשובה?

חודש אלול הוא זמן של תשובה, אבל ירמיהו הנביא לומד מהפסוקים שבפרשת כי תצא (שקוראים בחודש אלול) שאי אפשר לחזור בתשובה...

איך אפשר לשוב בתשובה?

בפרשת כי תצא כתוב שאשה שהתגרשה מבעלה, התחנתה עם אדם אחר, והתגרשה גם ממנו - אסור לה לשוב להתחתן עם בעלה הראשון. "ויצאה מביתו, והלכה והיתה לאיש אחר... לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה". לפי זה, האם אנחנו יכולים לשוב אל ה' בתשובה?

כך אומר ירמיהו הנביא:

הן ישלח איש את אשתו, והלכה מאתו והיתה לאיש אחר, הישוב אליה עוד? הלוא חנוף תחנוף הארץ ההיא! ואת זנית רעים רבים ושוב אלי נאם ה'!

אם כן, לכאורה לא שייך לשוב בתשובה לאחר שפנינו מעל ה'. גם הסברא אומרת כן: אשה שנשואה לאחד, מתחנתת עם אחר, ושוב חוזרת לראשון, מראה בעצמה שהיא לא כורתת ברית אמיתית עם אף אחד, ואין כאן קשר אמיתי. לכאורה, כך זה גם בקשר עם ה': אם פנינו מעל ה', ו'התחנתנו' עם עבודה זרה ועם כל מיני עניינים אחרים,

אם כן, אף על פי שעם ישראל נראה כגרושה שהתחתנה עם מישהו אחר - באמת אין זה כך. מאחר שהעבודה זרה היא לא 'איש' אמיתי, ואי אפשר באמת להתחתן איתה.

אם נראה לנו שכאשר חטאנו 'התחתנו' עם משהו אמיתי - באמת אי אפשר כך לחזור בתשובה. הדרך לחזור בתשובה היא לשים לב שרק עם ה' יש קשר אמיתי, וכל דבר שלא קשור לה', אי אפשר להיות קשור אליו באמת. כאשר אנחנו קוראים לה' "אלוף נעורי אתה", אנחנו לא אומרים שהתחתנו עם מישהו אחר ואנחנו רוצים לחזור אל ה', אלא שמעולם לא התגרשנו ולא התחתנו עם מישהו אחר, וכך גם ה' אומר עלינו "זכרתי לך חסד נעוריך, אהבת כלולותיך".

כדי לחזור בתשובה עלינו לחזור למקום שבו אנחנו מרגישים שקשר הוא קשר נצחי, ששום דבר בעולם לא יכול להפר אותו. קשר עם ה' הוא קשר אמיתי ונצחי, וחלק מהקשר הנצחי עם ה' הוא להבין שלא יכול להיות שום קשר אמיתי עם אף אחד חוץ ממנו.

לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'

רובד נוסף בקשר הנצחי שלנו עם הקב"ה, ניתן ללמוד מאיסור "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'", הנאמר גם הוא

בפרשת כי תצא. מואב שכרו עלינו את בלעם בן בעור לקלל אותנו. כאשר בלעם מקלל, הוא מחפש למצוא בתוכנו מקום שבאופן מהותי לא קשור לה', ולהוכיח לנו ולעצמו ולכל העולם

הרצון לשוב אל ה' עלול להיראות כחלק מכך שאנו לא יכולים לכרות ברית אמיתית עם אף אחד.

אלא שכמה פסוקים אחר כך אומר ירמיהו הנביא להיפך:

הלוא מעתה קראת לי אבי אלוף נערי אתה, הינטור לעולם, אם ישמר לנצח!?

ומפרש רש"י:

הלואי שבת מרעתך וקראת לי אבי, ואם תעשי כך - הינטור לך אדוניך לעולם את אשר חטאת לו, אם ישמור לנצח? לא ישמור.

מיד שנשוב לקרוא לה' אבינו ואלוף נעורינו - ה' יסלח לנו ויקבל אותנו אליו בחזרה. איך מסתדר הפסוק הזה עם הפסוק שמשווה אותנו לגרושה שלא יכולה לחזור?

אלוף נעורי אתה

בפרק הקודם בירמיהו, פרק ב, ה' אומר שעם ישראל עשה שני דברים רעים:

כי שתים רעות עשה עמי: אתי עזבו, מקור מים חיים, לחצב להם בארות, בארת נשברים, אשר לא יכלו המים.

הדרך לחזור בתשובה היא לשים לב שרק עם ה' יש קשר אמיתי, וכל דבר שלא קשור לה', אי אפשר להיות קשור אליו באמת

מעבר לכך שעם ישראל עזב את ה', שזוהי הרעה הראשונה, הרעה השניה היא שהם הלכו ל"בורות

נשברים", כלומר לאלילים שאין בהם חפץ, וכמו שאומר שם ירמיהו: "ועמי המיר כבודו בלא יועיל".

עם מואבי. המקום הלא טוב בנפש הוא לא זכר, שמוביל את האדם, אלא נקבה, כלומר מקום שמעורר את האדם להיות קשור בקשר אמיתי.

בצורה כזו העונות של האדם הופכות

לזכויות, כי הן המעוררות את האדם לשוב אל ה'. וכמו שכתוב בתניא:

...שיעשה תשובה גדולה כל כך, שזדונות נעשו לו זכויות ממש, שהיא תשובה מאהבה, מעומקא דלבא באהבה רבה וחשיקה ונפש שוקקה לדבקה בו יתברך, וצמאה נפשו לה' כארץ עיפה וציה, להיות כי עד הנה היתה נפשו בארץ ציה וצלמות היא הסטרא אחרא, ורחוקה מאור פני ה' בתכלית, ולזאת צמאה נפשו ביתר עז מצמאון נפשות הצדיקים, כמאמרם ז"ל "במקום שבעלי תשובה עומדים בו."

לכן בשביל שיצא דוד המלך, "מקים עולה של תשובה", התחדשה ההלכה "עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית".

שאי אפשר באמת לעבוד את ה' ולהיות העם שלו. לכן כתוב על בלעם "וישם אל המדבר

פניו", כדי להזכיר את חטא העגל, מקור החטאים של ישראל. אלא שה' לא נתן לו לקלל, ובלעם לא

מצא בתוכנו מקומות לא טובים - "לא הביט און ביעקב... ה' אלוקיו עמו".

אם אדם חוזר בתשובה מתוך מחשבה שיש בתוכו מקומות שבאופן מהותי לא יכולים להיות קשורים לה' - הוא כאילו מתחתן עם מואבי. מקומות כאלו בנפש אסור שיהיו קשורים לאדם בשום פנים ואופן - "גם דור עשירי לא יבוא להם בקהל ה' עד עולם... לא תדרוש שלומם וטובתם כל ימיך לעולם".

כאשר אדם חוזר בתשובה, ונזכר במעשים הלא טובים שלו, זה לא בשביל לגלות שיש בתוכו מקומות לא טובים, אלא בשביל שהמעשים הלא טובים שלו יעוררו אותו לחזור אל ה'. בצורה כזו הוא מתחתן עם מואבית ולא

**כאשר בלעם מקלל, הוא מחפש
למצוא בתוכנו מקום שבאופן
מהותי לא קשור לה'**

תהל שנה וברכותיה

ההזהרות והעונשים של ההורים לילדיהם מלאים ברחמים, כי רצון ההורים שלילדים יהיה רק טוב. ככל שנשים לב שהדברים הלא טובים שקורים לנו הם אמירה של ה' אלינו, כך "תכלה שנה וקללותיה, ותחל שנה וברכותיה".

חכמינו אומרים שקוראים את פרשת כי תבוא לפני ראש השנה על מנת ש"תכלה שנה וקללותיה" (מגילה לא). לכאורה אין זה מובן: הרי המטרה של פרשת כי תבוא היא לומר לאדם שאם הוא יעשה את רצון ה' הוא יקבל ברכות, ואם להיפך אז חס ושלום להיפך. אם כן, המטרה של פרשה זו היא לא שהקללות יכלו בשנה שחולפת, אלא שהאדם ידע שעליו לעשות את רצון ה'. ראש השנה הוא יום הדין, ואם כן, למה חכמינו לא אמרו שקוראים את פרשת כי תבוא לפני ראש השנה כדי שהאדם ידע איך להתכונן לדין?

בנוסף, למה הקללות שכתובות בפרשה קשורות לקללות שהיו במשך השנה? הקללות היו, והן אכן יעברו יחד עם השנה החולפת. מה כוונת חכמינו בכך שקוראים פרשת כי תבוא לפני ראש השנה על מנת ש"תכלה שנה וקללותיה"?

לשמוע בתוך הקריאה את הקריאה של ה'

עוד לפני הברכות והקללות כתוב בפרשת השבוע "את ה' האמרת היום, וה' האמריך היום". את המילה "האמרת" אפשר לפרש מלשון אמירה, כלומר אנחנו פועלים שה' יאמר (ראה, למשל, תורה אור פה, א "את ה' האמרת, אתה עשית אותו לאומר"). אנחנו לא רוצים לקרוא את התורה

כל כך הרבה קללות. אם כן, פירוט הקללות נותן עוד יותר 'חוש' בכך שהקללות מלאות ברחמים.

כך מסופר שכאשר אדמו"ר האמצעי היה נער קודם בר מצוה, הוא שמע פעם אחת את פרשת כי תבוא מקורא אחר, ולא מאבא שלו, אדמו"ר הזקן (שבדרך כלל היה קורא בתורה בעצמו), וזה גרם לו לחולשה כל כך גדולה, עד שביום כיפור אדמו"ר הזקן הסתפק אם הוא יכול לצום. כאשר שאלו את אדמו"ר האמצעי מה קרה, הרי הוא שומע את פרשת כי תבוא בכל שנה, הוא ענה "כאשר אבא שלי קורא זה לא נשמע קללות" (היום-יום יז אלול). אדמו"ר האמצעי שמע בתוך הקריאה של אבא שלו את הקריאה של ה',

וזה היה נשמע לו כמו אזהרה שאבא מזהיר את הבן שלו, שהיא מלאה רחמים. אדמו"ר

האמצעי שמע את אבא שלו מזהיר אותו, ויכל לשמוע בתוך הקריאה שגם אבא שלו קורא את הפרשה כאילו אבא שבשמים מזהיר אותו, וכך הפרשה לא נשמעה לו כקללות, אלא להיפך, כרחמים גדולים.

מנה התכלית של השנה?

את הביטוי "תכלה שנה וקללותיה" אפשר לקרוא גם כמו 'תכלית שנה וקללותיה'. כלומר, מה התכלית של השנה ושל הקללות והדברים הלא טובים שהיו בה. כאשר השנה **כלה** ונגמרת, אפשר כבר להסתכל לאחור,

רק כאילו אנחנו קוראים אותה, אלא רוצים לקרוא את התורה ולשמוע בתוך הקריאה את הקריאה של ה'.

אם נצייר לעצמנו איך ה' קורא את הקללות שבפרשה, איך זה ייראה? כאשר ה' קורא את הקללות, ברור שהוא קורא אותן מתוך רצון שהן לא תקרנה. מתוך רצון שלא נעשה דברים לא טובים, וממילא לא יקרו לנו דברים לא טובים. זה כמעט כמו תפילה, כמו בקשה, ה' כאילו מבקש מאיתנו לא לעשות מעשים לא טובים על מנת שלא יקרו לנו דברים לא טובים.

זה כמו הורים שאומרים לילד שלהם "אל תיגע בתנור החם, שלא תקבל כויה". כאשר

ההורים אומרים כך, הם כמובן לא מתכוונים לומר שאם הוא יגע בתנור הם ישמחו שהוא יקבל כויה. להיפך, ההורים

כאילו מפצירים בילד שלא לגעת בתנור על מנת שלא יהיה כואב לו, כי הם לא רוצים שיכאב לו.

כלומר כאשר קוראים את הקללות שבפרשה כפי שה' קורא אותן, כביכול, מגלים עד כמה הן מלאות רחמים. יותר מזה, ככל שהקללות יותר מפורטות כך יותר מורגשים הרחמים של ה'. ה' היה יכול לומר רק 'אם לא תעשו את המצוות יהיה לכם רע', וזהו. אבל כל כאב אפשרי של עם ישראל כל כך משמעותי ונוגע לו, שהוא כאילו מזדעזע מכל קושי בנפרד, וחש כל קושי בנפרד, ולכן כתובות בפרשה

יותר גלויים הרחמים, והם רוצים שהעונש כבר ייגמר **ויכלה** ולילד יהיה רק טוב, וכן היחס הקשה יגיע **לתכליתו**, ואפשר יהיה להביא לידי ביטוי את הקשר העמוק שהיה בתוך היחס הקשה.

כאשר אנחנו קוראים בפרשת כי תבוא את הקללות, אנחנו מבינים שה' עשה לנו את האירועים הלא טובים שהיו לנו בשנה החולפת. ה' לא רק עשה את האירועים, אלא גם רצה לומר לנו בהם אמירה: הוא רצה לומר

לנו ללכת בדרכיו, ובעיקר רצה לומר לנו שככל שיותר נשים לב לכך שכל מה שעובר עלינו זה אמירה שלו אלינו, זה יותר ייראה

לנו כרחמים. ככל שיותר נחשוב ונשים לב שהאירועים שהיו לנו בשנה שחלפה הם כמו אמירה שאבא ואמא אומרים לבנם, כך יהיו גלויים יותר הרחמים של ה' בכל מה שעבר עלינו, וכך "תכלה שנה וקללותיה", ואנו נהיה יותר מחוברים לה' בשנה הבאה, ו"תחל שנה ובכרותיה".

ולהבין מה **התכלית**, מה יצא מהשנה הזו ומהאירועים שאירעו בה.

כשם שכאשר ההורים מזוהרים את הילד שלא לעשות משהו, האזהרה הזו מלאה רחמים, והם כאילו מבקשים ממנו שלא לעשות זאת - כך יותר מכך זה גם כאשר ההורים מענישים בפועל את הילד. ההורים מענישים את הילד כי הם רוצים שיהיה לו טוב, ולכן כאשר הם מענישים אותו זה לא נעים להם והם עושים את זה על מנת שהילד יתפתח וילך בדרכים טובות.

**הוא רצה לומר לנו ללכת בדרכיו,
ובעיקר רצה לומר לנו שככל
שיותר נשים לב לכך שכל מה
שעובר עלינו זה אמירה שלו
אלינו, זה יותר ייראה לנו כרחמים**

כשם שההזרה מבטאת את הרחמים שמאחוריה כך גם העונש מבטא את רחמי ההורים

על הילד ואת הרצון שלהם שילך בדרך טובים. אמנם מצד הילד קל יותר לזהות את הרחמים באזהרה מאשר בעונש, אך מצד ההורים התחושה הפוכה: להורים יותר קל להזהיר מאשר להעניש, ולכן את האזהרה הם יכולים לעשות בתוקף ואת העונש קשה להם לתת בתקיפות. לכן מצד ההורים, בעונש

לבחור בתענוג של ה'

בראש השנה אנחנו בוחרים להמליך עלינו את ה' ולהיות העבדים שלו. איך בחירה ועבדות הולכים יחד?

ה' נתן לנו בחירה חופשית, ואנו יכולים לבחור בטוב. אבל ה' לא אומר לנו לבחור בטוב, אלא אומר לנו לבחור בחיים. מה זה לבחור בחיים?

הבחירה - 'אתערותא דלתתא'

פרשת ניצבים לעולם תהיה הפרשה הסמוכה לראש השנה, ובה כתוב "הנה אנוכי נותן לפניך את החיים ואת הטוב... ובחרת בחיים". הבחירה קשורה מאוד לראש השנה:

ראש השנה הוא לא היום בו נברא העולם, אלא היום בו נברא אדם הראשון. בכל ששת הימים הראשונים של הבריאה נבראו ברואים שאין להם בחירה, ורק בראש השנה נברא אדם בעל בחירה. מהברואים שבששת הימים הראשונים לא כתוב שה' מצפה מהם לעשות משהו, ורק את אדם הראשון ה' שם בגן עדן "לעבדה ולשמרה", כי האדם הוא בעל בחירה. כלומר את כל מה שה' ברא עד אדם הראשון הוא ברא ב'אתערותא דלעילא' - התעוררות מלמעלה, ה' רצה לברוא את העולם וברא אותו. אבל כאשר ה' ברא את האדם הוא החליט שהוא רוצה שהתעוררות תבוא מלמטה - 'אתערותא דלתתא'. ה' רוצה שגן עדן יהיה מטופח ושמור, אבל הוא לא עושה זאת, אלא מחכה שהאדם יעשה זאת בהתעוררות מלמטה, מתוך בחירה. לכן מתאים שבפרשה שלפני ראש השנה תבוא פרשת הבחירה.

אמיתיים מרגישים שכל מה שהם רוצים זה שיהיה תענוג למלך. התענוג של המלך הוא כל המציאות שלהם. כאשר אנחנו ממליכים את ה' בראש השנה, הכוונה היא שכל מה שאנחנו רוצים זה שיהיה לו תענוג. כיוון שאנחנו רואים שה' רוצה את העולם ויש לו תענוג ממנו, לכן אנחנו תוקעים בשופר בראש השנה ומבקשים מה' שהמציאות תהיה חשובה ויקרה בעיניו.

כך אפשר להסביר את מאמר חכמינו שה' נמלך בצדיקים לפני שהוא ברא את העולם: "במי נמלך? בנשמותיהם של צדיקים". ה' שאל את הצדיקים

אם לברוא את העולם, וכיוון שהצדיקים ראו שיש לקדוש ברוך הוא תענוג מכך, הם גם רצו שיהיה עולם, כדי שיהיה תענוג לה'.

אם כן, יש עבדות שהיא לעשות מה שהמלך רוצה, אבל הפנימיות של העבדות היא לרצות שלמלך יהיה תענוג. אנחנו בוחרים בחיים, ורוצים מאוד את העולם ואת המציאות כי אנחנו רואים שלה' יש תענוג מזה, ועבדים אמיתיים כל המציאות שלהם היא שלמלך יהיה תענוג.

לכן כתוב בפרשת ניצבים הסמוכה לראש השנה "ובחרת בחיים". עלינו לא לחיות בגלל שאנחנו כבר חיים, אלא לבחור בחיים רק בגלל שה' אומר לנו לבחור בהם, ואז אנחנו זוכים לחיים ולטוב.

שנזכה שיתקיים בנו ובכל עם ישראל "אבינו מלכנו כותבנו בספר חיים טובים".

היה אפשר לחשוב שבחירה היא חופש, שהיא עושה את האדם לבן חורין, אבל מכך שה' שם את האדם בגן עדן "לעבדה ולשמרה", משמע שהבחירה של האדם היא להיות **עבד**. למה בחירה קשורה לעבדות?

עיקר הבחירה של האדם היא לרצות את המציאות. בששת הימים הראשונים ה' ברא את המציאות מתוך רצונו, אבל בראש השנה ה' מחכה שאנחנו נרצה אותה. זה תלוי בנו. כאשר

אנחנו תוקעים בשופר אנחנו מבקשים מה' שירצה את העולם ויקיים אותו. שהבריאה תהיה חשובה ויקרה

בעיניו. ה' רוצה שאנחנו נרצה את הבריאה, הוא תולה זאת בנו. רק אם אנחנו נתקע בשופר, ונרצה מאוד שהוא יקיים את המציאות וירצה אותה - הוא באמת ירצה ויקיים אותה.

לכן אנו אומרים בתפילת ראש השנה "זה היום תחילת מעשיך", כלומר שביום הזה ה' התחיל את העולם. לכאורה, היום הראשון של בריאת העולם הוא כ"ה באלול, ולא ראש השנה, אז למה אנחנו אומרים בראש השנה "זה היום תחילת מעשיך"? התשובה היא שה' רצה שהבריאה שהוא בורא תרצה את עצמה. ה' רוצה לברוא ברואים שירצו לחיות, ולא יחיו ללא רצון, ורצון זה של ה' התחיל להתקיים רק בראש השנה, ביום בריאת האדם.

לרצות את התענוג של ה'

בראש השנה אנחנו ממליכים את ה'. מבחינת המלך כל המציאות היא התענוג שלו, ועבדים

עבדים אמיתיים מרגישים שכל מה שהם רוצים זה שיהיה תענוג למלך. התענוג של המלך הוא כל המציאות שלהם

דוד ומלך

באלול אנחנו מדמים את ה' לדוד, לאהוב, ובראש השנה אנחנו מדמים את ה' למלך. שני הדימויים הללו מבטאים קשר שהקרבה שבו היא אלקית ונצחית

בשיר השירים ה' הוא הדוד, ואנחנו, עם ישראל הרעיה, ומשם לקוחים ראשי התיבות המפורסמים של חודש אלול - אני לדודי ודודי לי. לעומת זאת ראש השנה הוא יום ההמלכה של ה', ובו אנחנו מתייחסים לה' כמלך ומבקשים ממנו "מלך על כל העולם כולו בכבודך".

גם בשיר השירים עצמו ה' לא מדומה רק לדוד. בשיר השירים הדוד הוא מלך כמו שכתוב "הביאני המלך חדריו", הוא מלך שבחר להיות דוד.

לכאורה הדימוי של ה' כדוד שונה מהדימוי של ה' כמלך. הדימוי של ה' לדוד בא לתאר את גודל הקרבה והתשוקה והתענוג שיש בקשר בינינו לבין ה', ולעומת זאת הדימוי של ה' כמלך בא לתאר ההתנשאות של ה' ואת הריחוק שלו.

אם כן, האם ה' דומה לדוד או למלך? האם הדימוי של ה' בראש השנה סותר את הדימוי שלו בחודש אלול?

כאדם המקדש אשה

בברכת המצוות אנו אומרים שה' קידש אותנו על ידי המצוות שהוא נתן לנו - "אשר קדשנו במצוותיו", ומסביר אדמו"ר הזקן שעל ידי המצוות ה' מקדש אותנו כמו איש שמקדש אשה: "וזה שאומרים אשר קדשנו במצוותיו, כאדם המקדש אשה להיות מיוחדת עמו ביחוד גמור" (תניא פרק מט). מצווה היא מלשון צוותא, והיא מחברת אותנו לה'

קשר הנישואין אצל גויים, נוצר מכך שהאיש והאשה רצו להיות קרובים וקשורים זה לזה. לעומת זאת אצל יהודים, הקשר מתחיל מכך שה' מתייחס למה שקורה ביניהם כאל קשר. לפני שהאיש והאשה התחילו לחיות יחד בפועל, הם מחליטים שהם רוצים לחיות יחד כדת משה וישראל, כלומר הם החליטו שהם רוצים שה' יתייחס אליהם כאל קשורים בברית הנישואין. החלטה זו נעשית על ידי מעשה הקידושין, והיא זו ההופכת אותם להיות קשורים זה לזה, שהרי כבר לאחר הקידושין האשה היא אשת איש. כלומר אצל יהודים לא הקרבה בפועל יוצרת את הקשר ביניהם, אלא ההחלטה שלהם שהם רוצים רק בקשר שה' מתייחס אליו ככזה. רצון ה' הוא זה שיוצר את הקשר ביניהם, ובני הזוג מבינים את זה, ומחליטים שהם רוצים לחיות יחד מכח הראיה של הקב"ה אותם כקשורים. ההחלטה הזו יוצרת את הקשר ביניהם, והקרבה בין בני הזוג היא התוצאה וההמשך של החלטה זו.

ההתייחסות של ה' להחלטה של בני הזוג היא זו שיוצרת את הקשר, ולכן אשה שהתגרשה מבעלה והתקדשה לאיש אחר, אף על פי שהיא לא נישאה לו ולא חיה איתו כלל, כבר לא יכולה לשוב לבעלה הראשון. כי אצל יהודים הקשר לא נוצר מהקרבה בפועל אלא מהרצון של ה' בקשר, כפי שנכתב לעיל.

כאשר בני הזוג תופסים את הקשר ביניהם כנוצר מהקרבה בפועל, הקשר מתנתק מעצמו כאשר בפועל אין קרבה, לכן גויים לא צריכים גט בשביל שהאשה תפסיק להיות אשת איש. לעומת זאת כאשר בני הזוג תופסים את הקשר כנוצר מרצון ה', הקשר הוא לא רק אם

כמו שקידושין מחברים בין איש ואשה להיות מיוחדים זה עם זה.

צריך לשים לב: החתונה שמקשרת בין האיש והאשה מחולקת לשני חלקים, קידושין ונישואין. בנישואים בני הזוג חיים יחד, אבל עוד לפני הנישואים התורה מצווה שיהיה גם קידושין, "כי יקח איש אשה ובא אליה". מצוות הקידושין היא מצווה שהאיש יזמן ויקדש את האשה בשבילו, כהכנה לחיים המשותפים. אף על פי שנראה שהנישואים הם עיקר הקשר, אנחנו מזכירים בברכת המצוות דווקא את הקידושין. למה?

אצל יהודים הקשר נוצר מהרצון של ה'

בשביל לענות על השאלה הזו נקדים ונשים לב שקשר בין איש ואשה אצל היהודים לא דומה לקשר בין זכר לנקבה אצל בעלי החיים, ואפילו לא לקשר בין איש ואשה אצל הגויים. אצל בעלי חיים על פי רוב הזכר והנקבה הם כלל לא זוג. אצל גויים יש כמובן קשר בין האיש והאשה, אבל אינו כמו קשר בין בני זוג יהודים. אצל גויים הקשר נוצר מהקרבה בפועל בלבד, כאשר הם קרובים זה לזה וחיים יחד הם נחשבים זוג, וכאשר הם לא קרובים זה לזה ולא חיים יחד הם כבר לא נחשבים זוג, וכפי שכותב הרמב"ם:

קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה בשוק, אם רצה הוא והיא לשא אותה מכניסה לתוך ביתו ובעלה בינו לבין עצמו ותהיה לו לאשה. כיוון שנתנה תורה נצטוו ישראל שאם ירצה האיש לשא אשה יקנה אותה תחילה בפני עדים ואחר כך תהיה לו לאשה, שנאמר "כי יקח איש אשה ובא אליה."

המקדש אשה", כי הקידושין הם המלמדים אותנו על הקדושה שבמצוות. לפני כל מצווה שאנחנו מקיימים אנחנו מזכירים ומחליטים שאנחנו מחפשים את רצון ה', כי הרצון של ה' יוצר קשר אמיתי, והופך אותנו להיות קשורים אליו על ידי המצוות כמו קשר בין איש ואשה ויותר מכך.

גם דוד וגם מלך

בברכת המצוות אנחנו אומרים "ברוך אתה ה' אלקינו **מלך העולם** אשר **קדשנו במצוותיו**". ה' הוא מלך שרוצה להיות גם דוד, רוצה גם בקשר של אהבה וקרבה ותשוקה ותענוג, "כאדם המקדש אשה", בדיוק כמו המלך בשיר השירים שרוצה להיות גם דוד.

קשר עם מישהו שהוא דוד בלבד, כלומר קשר שבנוי על קרבה בלבד, הוא

**קשר עם מישהו שהוא דוד בלבד,
כלומר קשר שבנוי על קרבה בלבד,
הוא כמו קשר של גויים, שנוצר
מקרבה ומתפרק כאשר אין קרבה**

כמו קשר של גויים, שנוצר מקרבה ומתפרק כאשר אין קרבה. יותר מזה, אם לא שומרים על מצוות "לא תנאף", שהיא אחת מהמצוות שגם הגויים מצווים בהם, אז הקרבה אפילו לא יוצרת קשר, והיא דומה לקרבה של בעלי חיים שלא יוצרת קשר.

לכן אנחנו אומרים בברכת המצוות "מלך... אשר קדשנו". אנחנו רוצים את הקשר עם ה' כי ה' הוא מלך שנעשה דוד, שהחליט שהוא רוצה להיות גם דוד. כך הקשר הוא לא קשר של קרבה בלבד, אלא הוא קשר אלקי ונצחי, והאהבה והקרבה הם תוצאה של הקשר. כלומר, ה'דודים' שבקשר, האהבה, מגיעים מ'מלך העולם'.

הוא 'בא לי', אלא הוא רצון אלקי, ויש דרך אלוהית לנתק אותו.

מקדש עמו ישראל על ידי הופה וקידושין

בברכת הקידושין אנחנו אומרים "אשר קדשנו במצוותיו, וציוונו על העריות ואסר לנו את הארוסות והתיר לנו את הנשואות לנו על ידי חופה וקידושין", ונוהגים לחתום "מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקידושין".

הרמב"ם אומר שברכת הקידושין היא ברכת המצוות: "כל המקדש אשה... צריך לברך קודם הקידושין... כדרך שמברכין על כל המצות" (אישות ג, כג). אף על פי שלא אומרים בברכה

הזו "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לקדש אשה", כמו שאומרים, למשל, "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו

להניח תפילין", הרמב"ם אומר שזוהי ברכת המצוות על מצוות הקידושין.

אם כן, לפי הרמב"ם בברכת הקידושין אנחנו אומרים מהי הקדושה שה' קידש אותנו במצוותיו. בקידושין ה' מראה לנו שקשר אמיתי ונצחי הוא קשר שהוא רוצה בו, והרצון של ה' הוא זה שיוצר את הקשר. אפילו קשר גשמי בין איש ואשה יכול להיווצר באמת רק על ידי ה', וכל שכן הקשר בינינו לבין ה'. כלומר ה' קידש אותנו בכך שהוא הראה לנו שקשר אמיתי הוא קשר שנוצר מהרצון שלו.

לכן לפני שאנחנו מקיימים מצווה אנחנו נזכרים בקידושין, "אשר קידשנו במצוותיו - כאדם

כוונות

מצוות תקיעת שופר

הקדמה

כאשר אנו מתבוננים במצוות תקיעת שופר, כבכל מצוה, ניתן להעמיק בה בארבעה רבדים שונים זה לפנים מזה:

הרובד הראשוני והבסיסי הוא לימוד גדרי המצוה לרוחכם ולעומקם, והבנת ייחודיות מצוות תקיעת שופר ביחס לשאר המצוות. איננו רוצים להאריך ברובד זה, אך לעניינינו כדאי לשים לב שמצוות תקיעת שופר איננה רק השמעת קול השופר אלא חלק מהותי במצוה זו (שבועדיו לא יוצאים ידי חובה) הוא גם כוונת הלב, בדומה לקריאת שמע ותפילה.

לאחר שנכנסנו לרובד הראשון והתוודענו לגדרים המעשיים של המצוה, ניתן להתבונן ברובד פנימי יותר ולשים לב לא רק למעשה החיצוני של המצוה אלא גם למה שמתרחש אצלנו פנימה כשאנחנו מקיימים אותה. גם ברובד זה לא באנו להאריך כאן, אבל רק נזכיר את דברי הרמב"ם בפ"ג מהלכות תשובה "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם".

אחר שטעמנו את טעמי המצוה וראינו כיצד היא פועלת עלינו, ניתן להתבונן לפי זה מה היא פועלת כביכול על הקב"ה ואיזה תענוג מסיבה לו המצוה שאנחנו מקיימים. דהיינו, אם ברובד הקודם התבאר לנו שתקיעת השופר מעוררת אותנו לשוב בתשובה ולקבל עלינו את מלכותו של ה', אזי ברובד הזה ניווכח שמה שאצלנו גורם התעוררות מחדש לשוב אל ה' - אצל ה' הוא כביכול מעורר חשק חדש לברוא את העולם ולרצות בו.

מאוד להבין שתקיעת השופר היא הגורמת לבריאת העולם. אך כאשר אנו מסתכלים על העולם כנברא מאין ליש בכל רגע, ניתן לחוש שהחיות של השנה מתחדשת על ידי תקיעת שופר, כשם שעשרה מאמרות הן קיום העולם מבריאתו ועד סופו, כך תקיעת השופר היא קיום של השנה הקרובה.

הקדמה נוספת: בדברי האר"י ז"ל מובאים פרצופים רבים של דמויות שנמצאות כולם אצל הקב"ה. כמובן שאין כוונתו לומר שיש ריבוי למעלה. אלא כל הדמויות הם התייחסויות שונות של הקב"ה לעולם. כל דמות לפי עניינה באה לבטא את הפניה של ה' אלינו. כאשר

אומרים 'אבא' רוצים להגיד משל לפיו ה' הוא כמו אבא ביחס לעולם - ואבא מתייחס

בצורה מסוימת כזו או אחרת. כשאומרים 'אמא' לוקחים משל מאמא וכן על זו הדרך.

במסגרת מצומצמת זו נביא תחילה קטעים נבחרים בקיצור מתוך שער הכוונות דרוש ז' לראש השנה, ולאחר מכן ננסה לקרב את העניינים לחיים שלנו:

עניין השופר

השופר חלול מתוכו כדי שיכנס בו ההבל, וזה משהו מהותי בשופר, שעל כן הוא נקרא שופר מלשון שפופרת. ועניין זה שהשופר חלול מתוכו הוא בחינת האור המקיף של האמא (והכוונה בעיקר לרחם של האמא)¹⁸

במאמר זה באנו להאיר ברובד נוסף במצוות שופר, והוא הרובד המתבאר בכוונות האר"י ז"ל למצוה זו. בשונה משלושת הרבדים הקודמים בהם ניסינו להתבונן על המצוה ופעולתה מהכיוון שלנו (גם כשהסתכלנו מה היא פועלת על ה', הסתכלנו על זה מהכיוון שלנו) - דרכו של האר"י הקדוש היא להסתכל על כל העולם מלמעלה, מנקודת המבט של ה', כפי שהוא רואה את המצוה כביכול. אם בהתבוננות הקודמת נוכחנו לדעת שתקיעת השופר עושה חשק גדול כביכול להמשיך לברוא את העולם - אם כן בהתבוננות הזאת נגלה שתקיעת השופר בעצמה היא המוליכה את

העולם והיא הסיבה לקיומו (כלומר מה שמהסתכלות שלנו מתפרש כמעורר

**להסתכל על כל העולם מלמעלה,
מנקודת המבט של ה', כפי שהוא
רואה את המצוה כביכול**

חשק למעלה, הרי שבמבט מלמעלה הוא מתפרש כסיבת הקיום) וכפי שיתבאר לפנינו.

כדי שנוכל להבין טוב יותר מה הכוונה שתקיעת השופר היא סיבת הקיום של בריאת העולם עלינו לזכור שהעולם הוא נברא יש מאין כלומר שכל רגע ורגע ה' בורא את העולם מחדש; כך כאשר היהודים, או הקב"ה, תוקעים בשופר בעצם הם ממשיכים בפועל את החיות לעוד שנה נוספת. שכן אם מסתכלים על העולם כדבר שנברא פעם אך כעת הוא כבר קיים מעצמו התחושה היא שהעולם מאד יציב וממשי. לעומת זאת, תקיעת השופר נראית דבר מאוד קטן חולף ומקרי. בצורה זו קשה

18. האר"י קורה לזה סתם "אימא" ולא מפרט שמדובר על הרחם (אף שבמשך הדרוש רואים שהכוונה היא לרחם), זה משום שכל האמא קרויה על שם הרחם (הרחם שלה בלשון חז"ל זה "האם שלה", ראה חולין נד), שזהו עניינה בתור אמא, לגדל

כל הגבורות והדינין" וזה רמוז בכך ששופר בגימטריא "תקפו" ו"תוקף". וכן "הוא סוד ג' האלקים, הא' הוא אלקים במילוי יודין²³ העולה בגימטריא ש' דשופר, והב' הוא אלקים בריבועו פשוט²⁴ והוא גימטריא ר' דשופר, והג' אלקים פשוט שהוא בגימטריא פ"ו דשופר²⁵".

עד כאן הבאנו סיכום של דברי האר"י ז"ל לעניינינו כעת נבאר את הדברים בצורה ברורה יותר.

כאשר האר"י מדבר על רחם האם, הוא בעצם מדבר על המקום שבו היא רוצה ודואגת להולדת הילדים. באופן כללי הרצון והדאגה להולדת הילדים מתחלקים לשניים, החלק

שהוא חלול מתוכו כדי להלביש בתוכו את האור הפנימי. עוד מוסיף האר"י שהפה של התוקע בשופר הוא הפה של אמא¹⁹ (וזה רמוז בכך שהפה הוא בגימטריא ס"ג שזה קשור לאמא, ועוד כ"ב שזה מספר האותיות היוצאות מהפה).

השופר הוא לא סתם שפופרת, אלא הוא משהו קשה שיוצר לחץ מבפנים, וזה רמוז בשם שופר, שהאותיות "פר" הם בגימטריא מנצפ"ך שזה קשור ל"פ"ר גבורות²⁰, והאותיות ש"ו ביחד עם י"ד הפרקים של היד האוחזת בשופר²¹ הם בגימטריא ש"ך שזה מספר הדינים שיש ב"בוצינא דקדרוניתא²². השופר הוא "כללות

את הילדים.

19. לכאורה קשה שהרי הפה של התוקע הוא זה שמכניס את ההבל לשופר על מנת שיהפך לקול, אך הפה של האמא הוא לכאורה לא זה שגורם שיכנס העובר לרחם, וכיצד הדברים מתיישבים ביחד? (המפרשים התקשו בעניין הזה, עיין בפירוש 'פה שעה' שהאר"י בעניין). אפשר להמשיל זאת לאשה שמדברת על כך שהיא בהריון. היא מאוד רוצה ומאוד שמחה להיות בהריון, ומאוד רוצה ללדת את הילדים, ולכן הפה שלה מדבר על מה שיש לה ברחם. היא מאוד מזוהה עם מה שמתחולל ברחמה, ולכן גם הפה שלה מביע את זה. ובדומה למה שאמרנו בהקדמה לגבי בריאת העולם כך גם כאן, אע"פ שבעיניי שלנו הסדר הוא שהפה גורם שיצא קול מהשופר, בעיניי של האר"י זה הפוך, הרצון שיצא קול מהשופר גורם לפה להוציא הבל.

20. פ"ר גבורות הן הרצון העז של האדם להביע את עצמו (במסגרת זו לא נוכל להכנס לקשר המספרי כאן). האר"י אומר שזה קשור לאותיות מנצפ"ך ושאותיות אלו הן כנגד ה' מוצאות הפה. הקשר כאן לה' מוצאות הפה הוא ברור, שהן בעצם שורש היכולת של האדם להביע את עצמו. אך הקשר כאן לאותיות הסופיות הוא לא ממש מוסבר, ננסה לומר משהו על דרך אפשר: אפשר להגיד שהאותיות הסופיות הם החלק בדיבור שאני רוצה לדעת מה אתה חושב על מה שדיברתי, איך זה נקלט אצלך, אם זה מובן או לא. אז מצד אחד זה בסוף הדיבור שאז אתה אמור להגיב ומצד שני הוא המוצא של הדיבור שזה מה שהניע אותי לדבר (שהרי כשאני מדבר אני לא סתם זורק מילים לקיר אלא אני רוצה תגובה). והדברים מתאימים מאוד למבואר בירושלמי מגילה א ט והארכנו על כך במ"א.

21. כי באגודל יש שני פרקים, ובארבעת האצבעות האחרות בכל אחת יש שלושה פרקים.

22. במסגרת מצומצמת זו לא נסביר כיצד העניין של 'בוצינא דקדרוניתא' מתבטא בשופר בדיוק, רק נסביר בקצרה את המושג: 'בוצינא דקדרוניתא' הוא נר של חושך, כלומר נר שכל האור שלו גנוז בתוך הלהבה, ולא מאיר כלל בחוץ. בנפש זה התענוג שיש לאדם מעצמו: כאשר לאדם יש תענוג מעצמו הוא מתעצם עם התענוג בתוכו, ולא מאיר ומתקשר עם סביבתו. לכן מצד אחד זה נר עם הרבה מאוד אור, שכן לאדם יש הרבה תענוג, אבל מצד שני זה נר של חושך, כיוון שהתענוג שיש לאדם בתוכו לא מאיר החוצה. הניצוצות של בוצינא דקדרוניתא הם כל מיני זכרונות שיש לאדם מזמנים ומצבים שבהם היה לו תענוג עצמי.

23. כזה: אל"ף למ"ד הי"י ו"ד מ"ם.

24. כזה: א אל אלהי אלהים.

25. אם כן, רמוזים כאן ג' אלוקים, כמובן שכל אחד מהרמוזים פה מבטא אופן אחר של דינים, אך אכמ"ל (לקבלת הסבר מפורט ניתן לפנות אלינו במייל).

וחפצים, אך הזוג שחי בבית מתלבטים האם הם רוצים להמשיך לחיות ביחד - כשהשאלה האם להמשיך לחיות ביחד עומדת על הפרק, אין מקום כלל להתייחס לחפצים, הללו חסרי

משמעות ו"לא יועיל הון ביום עברה", אפשר לומר שהחפצים האלו כלולים בתוך ההכרעה שבני הזוג יקבלו לגבי המשך חייהם יחד.

יש את החלק החיצוני שזה מה שהוא דואג לכל הגשמיות של העולם, ויש את החלק הפנימי שזה הקשר שיש לקב"ה עם כל הנשמות

כך הסתכל האר"י הקדוש על כל העולם בראש השנה, הקב"ה יכול להחריב את העולם ולהמשיך הלאה. השופר הוא בעצם ביטוי של ההחלטה של הקב"ה ללכת בכל הכח והתוקף על העולם, שזו תהיה כביכול המסגרת שהוא חי ופועל בה.

האר"י מסתכל על תקיעת השופר שלנו, ואומר שבעצם ה' תוקע בשופר (בהתגלויות השונות שלו). ה' ציווה אותנו לתקוע בשופר, ולכן כאשר אנחנו תוקעים בשופר, בעצם ה' הוא זה שתוקע בשופר כביכול.

ה' ברא עולם מתוך החלטה ללכת על כך בכל הכח והתוקף, והוא רצה שגם הבריאה תרצה את העולם, כמו שהוא רוצה אותנו, ולכן הוא טבע בבריאה את הרצון והיכולת לעורר אותו לרצות את העולם. ה' ברא בריאה שרוצה את עצמה, וממילא גם הרצון של הבריאה את עצמה זה בעצם הרצון של ה'.

החיצוני (שמקביל לאור המקיף הנזכר כאן ש"הוא בחינת דינין וגבורות כמבואר בהרבה מקומות") זה מה שהאמא דואגת למציאות הגשמית של הילדים ולפרטים הטכניים שהם

צריכים, כגון אוכל שינה וכד'. כך בעצם היא יוצרת מסגרת טובה שתחזיק את החלק הפנימי של הדאגה לילדים, (המקביל לאור הפנימי הנזכר

כאן) הדאגה לאישיות של הילדים והרצון לתקשורת איתם²⁶.

כך כביכול הקב"ה בורא את העולם. יש את החלק החיצוני שזה מה שהוא דואג לכל הגשמיות של העולם, ויש את החלק הפנימי שזה הקשר שיש לקב"ה עם כל הנשמות.

עניינו של השופר והחזקתו ביד הוא ליצור מסגרת (שפופרת) חזקה שתחזיק את ההבל שנכנס כך שיהפך לקול, כך כביכול הקב"ה מחזיק את העולם החיצוני, ובכך הוא יוצר מקום בו הוא יוכל לתקשר עם הנשמות. א"כ השופר הוא כמו המסגרת החיצונית (והרחם של האימא) שאיתה ה' בורא את העולם.

בעיניים הטרוטות שלנו הדבר נראה תמוה ביותר, כיצד האר"י צמצם את כל העולם הגדול והרחב והכניס אותו לתוך השופר הקטן. לכן, כדי לקרב דעתנו קצת להסתכלות של האר"י הקדוש, ניתן לזה משל שיותר קרוב להסתכלות שלנו: יש בית גדול עם המון רהיטים

²⁶ . וזה חלק משמעותי גם בתהליך ההולדה הפיזי כידוע, שהיחס והרצון של האמא משפיעים על העובר.

שמתייחסים אליו (נוקביה, שזה הפרצוף של מדת המלכות שהיא מקבלת מששת המדות).

כדי להבין טוב יותר נביא משל: לפעמים

יש בני זוג שכל

הזמן טרודים

בסיטואציות

שעוברות עליהם,

בגידול הילדים

וכדו', באיזשהו

שלב הם מרגישים שהם צריכים 'נופש', כלומר לעצור את מירוץ החיים כך שיוכלו להתחדש ולהחליט שבאמת הם רוצים את זה.

כך הקב"ה (ז"א - זעיר אנפין) כביכול הנהיג את כנסת ישראל שנה שלימה, עכשיו יש המון שחיקה, כל נשמה זה סיפור בפני עצמו שנולד כתוצאה מהקשר בין הקב"ה וכנסת ישראל, זה כמו עוד סיטואציה בחיים שעוברת על הזוג, אז בראש השנה הוא רוצה ללכת על הקשר הזה מחדש, לכן הוא כאילו הולך לישון כדי לקבל מוחין חדשים (מה שנקרא 'דורמיטא' בלשון האר"י, וכפי שהתבאר בדרושים שלפני זה). הכח שהוא מקבל לכל העניין הזה זה בעצם מהשופר של אמא עילאה שמחזיק את שניהם יחד (היינו את זעיר אנפין ונוקביה) ומסתכל על שניהם כמסגרת אחת, זה מה שמוליד אותם מחדש. ונבאר:

אדם שגדל במקום שאין משפחה, אם הוא מנסה שכל הקשר יתבסס רק על מערכת היחסים הפשוטה של איש ואשה לא יהיה

כאשר אנחנו תוקעים בשופר אנחנו מעוררים את ה' לרצות את העולם, ובכך אנחנו גורמים שה' יתקע בשופר, כביכול, וימשיך את קיום העולם. אם

כן, כאשר אנחנו

תוקעים בשופר,

בעצם ה' תוקע

בשופר, כביכול,

משתי סיבות: א.

ה' טבע בנו את הרצון שיהיה עולם, וממילא הרצון הזה הוא בעצם הרצון שלו; ב. הרצון שלנו שיהיה עולם מעורר את הרצון של ה' שיהיה עולם, וכך ה' מחדש את הבריאה. לכן האר"י אומר שכאשר אנחנו תוקעים בשופר, אנחנו מכוונים שה' תוקע בשופר²⁷.

עניין הקולות היוצאים מהשופר

האר"י אומר שמה שיוצא ו"נולד" דרך השופר הם זעיר-אנפין ונוקביה. כלומר הקב"ה וכנסת ישראל. הקב"ה זה מי שפונה ומתייחס לנבראים והם פונים ומתייחסים אליו, וכנסת ישראל זה אמא תתאה שהיא זאת שמולידה את הנבראים שפונים לקב"ה והקב"ה אליהם. אמא עילאה זה מה שמוליד את זו"ג, זה המקום שה' נמצא לבדו לעצמו ללא שום יחס לנבראים, בו הוא רוצה שיהיה אותו כבורא שמתייחס לנבראים (ז"א, שזה הפרצוף של ששת המדות מחסד עד יסוד, שהם מהוות את היחס לזולת) ולכן גם הוא רוצה שיהיו נבראים

27. בכל השנה המציאות קיימת ואנחנו רוצים שתהיה לה' נחת רוח ממנה, לכן אנו מקריבים קרבנות שעליהם כתוב שהם עושים 'ריח ניחוח'. אך על ידי תקיעת שופר אנו מעוררים אותו לברוא עולם שיהיה לו נחת רוח ממנו, ולכן רואים בכמה מקומות שתקיעת השופר היא השורש לכל האתערות דלתתא והתפילות והקרבנות שבמשך השנה.

המאמץ של הנפיחה בשופר בא לידי ביטוי בלחיים שהם "מאירין ומתאדמין". "וגם לסיבה זו נקרא שופר מלשון שופריה דאדם (ב"מ פד.) וכיוצא בזה, כי ע"י השופר מתעורר יופי העליון של תרין תפוחין דעתיקא, ומתגלית הארתם למטה בעת תקיעת השופר כאשר מתאדמים פני התוקע".

אותם "תרין תפוחין דעתיקא" הם הלחיים שהם "התיקון השביעי דבי"ג תיקוני דיקנא דעתיקא". עתיקא זה הפרצוף שנמצא מעל אבא ואמא עילאין, כמו סבא עתיק שנעתק מעל המציאות התחתונה. לעומת ההורים שבעיקר רואים אצלם את התקיפות של הרצון לגדל ולדאוג לילדים, אצל הסבא רואים בעיקר את התענוג שיש מכל המשפחה שצמחה כאן (ותענוג זה, שאצל הסבא נמצא בגילוי ואצל ההורים נמצא בהעלם, הוא בעצם מה שגורם לכל התוקף של ההורים).

הזקן של אותו "עתיקא" זה בעצם הקשר שלו לכל מה שקורה למטה. בזקן יש י"ג תיקונים כנגד י"ג מידות הרחמים, ששת התיקונים הראשונים הם מתארים את המידות של ה' (אל, רחום, וחנון, ארך, אפים, ורב חסד), ששת התיקונים האחרונים מתארים את מעשי ה' ביחס אלינו (נוצר חסד, לאלפים, נושא עוון, ופשע, וחטאה, ונקה), והתיקון האמצעי ('ואמת') הוא עצם גילוי הנוכחות של ה' (אמת) זה שאני באמת הולך על כל המידות האלה²⁹).

לו מספיק כח להחזיק את הקשר בינו לבין אשתו. מה שנותן כח לאדם להחזיק את הקשר זה המסגרת של החברה ושל התורה, שנותנים הרבה ערך לנישואין ומשפחה. וכפי שנתבאר בקטע הקודם, המסגרת הזאת היא השופר.

לכשנדייק יותר, מה שתופס את כל העסק זה לא המסגרת כשלעצמה אלא זה בעצם ההורים שתומכים בקשר של הזוג, או יותר נכון האמא והמשפחתיות שהיא מייצרת²⁸. ולענייננו: התוקע (דהיינו אמא עילאה) הוא זה שמחזיק את הכל על ידי השופר, כלומר זה שה' בכלל חושב שזה טוב שהוא יהיה בתור הקב"ה וחלק ממנו-מה', יהפך להיות כנסת ישראל, וכתוצאה מהקשר ביניהם יבראו נשמות של יהודים. עצם הרצון וההחלטה ללכת על זה היא זאת שתופסת את כל המסגרת.

עניין פני התוקע

על מנת להסביר כיצד על ידי תקיעת השופר נולד מחדש הקשר בין ז"א לנוקביה, האר"י בעצם חוזר אחורה למקום שממנו הקולות יוצאים ומדבר על התוקע. בקטע הקודם כשהוא דיבר על התוקע בתור אימא עילאה הוא דיבר בעיקר על הפה שתקע, אך עכשיו הוא רוצה לדבר על האישיות של התוקע, על המקום הפנימי שממנו יוצאת הנפיחה לשופר, מעין מה שכתוב בתניא (פ"ב) "שתוכיות ופנימיות החיות שבאדם מוציא בנפיחתו בכח".

28 . וכפי שהארכנו במקום אחר על ההתכללות שיש בין אבא ואמא, שהרבה פעמים שניהם משחקים באותו תפקיד, ובכלל כשקוראים לאבא 'הורה' (כמו בפסוק באיוב "והלילה אמר הורה גבר") זה מלשון הריון, זה כשמדברים על החלק המשפחתי שלו, שהוא מקיים את המשפחה, שזה תפקיד יותר אימהי.

29 . אמת היא פנימיות מידת היסוד כמבואר בסוד ה' ליראיו. הרבה פעמים מסתכלים על אמת כדבר שמעל הכל, זאת משום שרגילים להתייחס אל עצמינו כאל נוקבא, אך כשמסתכלים בצורה מתוקנת תופסים שהאדם נמצא מעל האמת והאמת היא

לו שום משמעות אלא הוא רק עוד איזה פן להסביר את החביבות, שלמרות הקשיים שיש זה לא פוגע כלל באהבה.

א"כ מדובר כאן על מקום כזה שבו ה' פשוט מתענג ונהנה מזה שיהיה פה עולם, לא משנה שהיה הרבה בלאגן וחטאים בשנה הזאת,

אבל איזה כיף זה שיש קב"ה וכנסת ישראל ויש יהודים. מהמקום הזה יוצאים הקולות של השופר וזה מתבטא בלחיים האדומות

**לעומת ההורים שבעיקר רואים
אצלם את התקיפות של הרצון
לגדל ולדאוג לילדים, אצל הסבא
רואים בעיקר את התענוג שיש
מכל המשפחה שצמחה כאן**

של התוקע.

האר"י אומר שכל התענוג הזה מתגלה כשההבל יוצא מהשופר ונהפך לשני קולות, לקול של ז"א ולקול של נוקביה (הקול של ז"א זה קול פשוט והקול של נוקביה זה קול שבור). כשיוצא הקול של שניהם אז מתגלה התענוג, כשאמא עילאה מצליחה להוליד את קוב"ה וכנסת ישראל אז התוקע (=עתיקא) מזהה עם מה שיצא וכך מתגלה התענוג שהיה לו מכל הסיפור הזה.

סיכום כללי

אם כן, אפשר לחלק את תקיעת השופר לארבעה חלקים: יש את החיות הפנימית שבתוך האדם שבאה לידי ביטוי באדמומית של הלחיים של התוקע, יש את הגוף של האדם, את הפה שלו, שבו הוא תוקע, ויש את

לכן בניגוד לשאר התיקונים שהם שערות הזקן - תיקון 'ואמת' הוא הלחיים הפנויים משערות שזהו גילוי אור הפנים של עתיקא קדישא. הלחיים הם עוד לפני הדינים של האמא, בהם מתגלה התענוג הגדול שיש מהנפיחה.

אמנם האדמימות בלחיים של התוקע נגרמת

כתוצאה מהאמץ הגדול שלו אך האר"י כלל לא מתייחס לאמץ הזה כאן. נסביר זאת בעזרת משל: נניח יש כנס נשים

אצל הרבי, זה שהרבי נמצא בדביקות ובלהט זה נותן כח לנשים לגדל את הילדים שלהם. לא שמים לב כ"כ לאמאץ של הרבי אלא בעיקר מרגישים את זה שהוא אדום ויפה.

אם נחזור למשל שאמרנו (בקטע הקודם) על הזוג הטרוד, שההורים שלהם דואגים לקשר ותומכים בו ומחזיקים אותו חזק, אז כאן מדובר על הסבא של הזוג שמסתכל על הכל מלמעלה ונהנה מכל ההתנהלות שלהם, הוא רואה אותם כמו אדם וחווה בגן עדן מקדם שרק משתעשעים ביחד בלי לשים לב לכל הבלאגן שיש במציאות³⁰.

זה מקום מאוד פנימי שנקרא כאן 'עתיקא קדישא', המקום של הרצון והתענוג בנפש, במקום הזה באמת ככה זה עובד, כל חסד שעושים נשמר לנצח, והרע שעושים אין

רק ההתקשרות שלו למציאות.

30. ניתן לזה משל יותר קרוב אלינו: הרבה פעמים זוג צעיר מציירים לעצמם איך הם יחיו את כל החיים שלהם ובכלל לא מעלים בדעתם שיהיה להם קשיים, כאילו זה כל כך שולי מבחינתם שזה בכלל לא מעסיק אותם והם לא שמים לזה לב.

השופר, החפץ שבו נעשית התקיעה, ויש את הקולות שיוצאים מן השופר. אם נמשיך את המשל עם הרבי, ארבעת החלקים של תקיעת השופר הם בעצם ארבעה חלקים של בניית המשפחה: הרבי (או הסבא, כפי שנכתב לעיל) הוא התענוג של המשפחה. הוא נותן את החיות הפנימית, ואצלו המאמץ לא נתפס כמאמץ אלא כחיות וכתענוג. בתקיעת השופר זוהי החיות הפנימית של התוקע שבאה לידי ביטוי באדמומיות של הלחיים.

האמהות שאיתן הרבי מדבר הן הפה התוקע בשופר. החיות שיש אצל הרבי רוצה לבוא לידי ביטוי במציאות, ולכן הוא מדבר עם האימהות. האמהות הן אלה שקולטות את החיות שיש אצל הרבי, ותפקידן הוא להביא את החיות הזו לידי ביטוי. כאשר יש לאדם תענוג, והוא רוצה להסביר ממה יש לו תענוג - התענוג הוא החיות הפנימית, וההסברה היא הגוף של התענוג, הכלי שבו התענוג בא לידי ביטוי. כך הפה הוא הכלי שמביא לידי ביטוי את התענוג.

הקולות היוצאים מהשופר הם הילדים שנולדים בתוך המסגרת המשפחתית. הילדים הללו עצמם מתוארים כאן כחתן וכלה שהולכים לבנות בעצמם משפחה. זוג חדש שהמשפחתיות היא זו שתומכת בו ומולידה אותו. הקול הפשוט הוא החתן, והקול השבור הוא הכלה.

הזוג החדש הוא הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל. כלומר לה' יש תענוג מכך שהוא מתגלה בתור הקב"ה וחלק ממנו (דהיינו מה) מתגלה בתור כנסת ישראל, והם מתייחסים זה לזה.

החיות שהאמהות מקבלות מהרבי מובילה אותן להקים משפחה ולהוליד ילדים וליצור מסגרת משפחתית. יצירת המסגרת המשפחתית היא השופר עצמו, שהוא הרחם של האמא שממנו נולדים הילדים. השופר הוא עוד יותר רחוק מהחיות הפנימית של האדם מאשר הפה, כי הפה הוא הגוף של האדם, והשופר הוא חפץ חיצוני. לכן השופר מבטא את המסגרת המשפחתית, את קיום המשפחה (וזה נקרא דינים. כלומר לא מדובר על התקשורת והתענוג שיש במשפחה, אלא על עצם הקיום שלה).

האמהות שאיתן הרבי מדבר הן הפה התוקע בשופר. החיות שיש אצל הרבי רוצה לבוא לידי ביטוי במציאות, ולכן הוא מדבר עם האימהות. האמהות הן אלה שקולטות את החיות שיש אצל הרבי, ותפקידן הוא להביא את החיות הזו לידי ביטוי. כאשר יש לאדם תענוג, והוא רוצה להסביר ממה יש לו תענוג - התענוג הוא החיות הפנימית, וההסברה היא הגוף של התענוג, הכלי שבו התענוג בא לידי ביטוי. כך הפה הוא הכלי שמביא לידי ביטוי את התענוג.

החיות שהאמהות מקבלות מהרבי מובילה אותן להקים משפחה וליצור מסגרת משפחתית. יצירת המסגרת המשפחתית היא השופר עצמו, שהוא הרחם של האמא שממנו נולדים הילדים. השופר הוא עוד יותר רחוק מהחיות הפנימית של האדם מאשר הפה, כי הפה הוא הגוף של האדם, והשופר הוא חפץ חיצוני. לכן השופר מבטא את המסגרת המשפחתית, את קיום המשפחה (וזה נקרא דינים. כלומר לא מדובר על התקשורת והתענוג שיש במשפחה, אלא על עצם הקיום שלה).

הקולות היוצאים מהשופר הם הילדים שנולדים בתוך המסגרת המשפחתית. הילדים הללו עצמם מתוארים כאן כחתן וכלה שהולכים לבנות בעצמם משפחה. זוג חדש שהמשפחתיות היא זו שתומכת בו ומולידה אותו. הקול הפשוט הוא החתן, והקול השבור הוא הכלה.

הזוג החדש הוא הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל. כלומר לה' יש תענוג מכך שהוא מתגלה בתור הקב"ה וחלק ממנו (דהיינו מה) מתגלה בתור כנסת ישראל, והם מתייחסים זה לזה.

צום גדליה - תיקון הרפיון

מדוע אנו הורגים את גדל י-ה?
מה הקשר לעבודה שלנו בראש השנה?
דברי כיבושין לצום גדליה.

מדוע אנו צמים בצום גדליה? הסיפור מתחיל כך, בית המקדש נחרב, עם ישראל גולה מארצו ומלכות ישראל נופלת. לה' אין עם וארץ להתגלות בתוכם, ובעצם נראה שגם מלכותו נעלמת.

בשלב זה מגיע גדליה בן אחיקם ומחליט שצריך להקים מלכות לה', חייבים שיהיה עם שיבטא אותו, בארץ שלו, מלכות שתהיה שלו. אז הוא מתאמץ, הוא משקיע והוא מנסה להקים את מלכות ה' מחדש. כאשר מספרים לו שיש מישהו שמקנא, שרוצה להרוס את כל מה שהוא בונה - הוא לא מוכן להאמין. למה שמישהו ירצה לפרק משהו כל-כך עלוב? למה שמישהו יחשוב שבכלל קרה פה משהו משמעותי?

בראש השנה גדליה נהרג, ויחד איתו נחרבת מלכות ה' בזעיר אנפין שהוא ניסה להקים.

מה הקשר בין צום גדליה לבין ראש השנה ליום כיפור, בימים של המלכת ה' וכפרת העוונות?

אם נשים לב נראה שגם בתוכנו מתחוללת איזו מלחמה, איזו קנאה המנסה להחריב את מלכות ה' שזה עתה הקמנו בראש השנה. כאמור בראש השנה אנו מנסים להמליך את ה' עלינו ועל כל העולם. אנחנו מתאמצים, משתדלים ועושים כמה שיותר כדי להגדיל את ה' (גדל-יה). אבל לאחר שיוצא ראש השנה, אנו עוצרים את המאמץ וההשתדלות, אנו מסתכלים אחורה ונראה לנו שכל מה שבנינו הוא יחסית עלוב ומסכן. אנו כלל לא מרגישים שההמלכה

להיות גלויה עלינו ועל כל העולם כולו. בשביל להתחמק מכל העבודה הזאת אנחנו פשוט הורגים את גדליה, אנחנו טוענים בתוקף שאין באמת סיכוי שהצלחנו להמליך את ה', ושלא יכול להיות שהמאמץ שלנו נשא פרי. אז בלי תוצאות - אין עבודה, אנחנו יכולים סוף-סוף לנוח, מספיק כל המאמץ שעשינו עד עכשיו לשווא. כלומר יש בתוכנו שתי טענות המזינות זו את זו. המאמץ קשה לנו, והחוויה שלנו שהתוצאה לא מספיק משמעותית, כך ששני מחשבות אלו יחד גורמות לנו להתעייף.

בשביל לתקן את שני העיוותים האלה מגיע צום גדליה מיד אחרי ראש השנה. הוא מזכיר לנו שגם אם נראה שכל מה שעשינו קטן מאוד, שלא באמת הצלחנו יותר מידי עם כל מה שעשינו, אסור לנו לחשוב שאין פה מלכות ה', שאין

מה לשמר, ובטח שאסור לנו לחשוב שעכשיו צריך לנוח. סיימנו את ראש השנה - זה הזמן להתחיל לעבוד.

שנזכה לתקן את הרפיון שלנו, ולא להפסיק לעבוד.

שלנו את ה' באמת מבטאת אותו בעולם כמו שהיינו רוצים. ממילא אנו לא מרגישים צורך לשמר את מה שהיה לדחוף ולהתקדם, הרי בכל מקרה ההמלכה שלנו את ה' לא מספיק משמעותית.

ברגע שאנחנו מסתכלים ככה - הרגנו את גדליה. ניסינו להגדיל את ה', ניסינו ליצור פה משהו אמיתי עם תוקף ומשמעות, ומיד אחרי שאנחנו מסיימים להשקיע אנחנו רוצחים את כל ההשקעה, על ידי האמירה שלא קרה פה משהו משמעותי.

בעומק יותר יש סיבה נוספת, כמעט הפוכה, שגורמת לנו להתעייף ולא לרצות להתקדם. מלחיץ אותנו לחשוב שקרה פה משהו

משמעותי. עבדנו, התאמצנו, קמנו מוקדם כל אלול, בכינו כל ראש השנה, קיבלנו

**אנו כלל לא מרגישים שההמלכה
שלנו את ה' באמת מבטאת אותו
בעולם כמו שהיינו רוצים**

'מוסר' בלי סוף - כעת אנו רוצים סוף-סוף לנוח. אבל, אם ההשקעה שלנו נשאה פרי, אין סיבה שבדיוק עכשיו נפסיק, אין סיבה שנקבל עכשיו מנוחה. להפך, צריך לשמר את הכל, צריך לדאוג שהכל ימשיך, שמלכות ה' תמשיך

אמונה בתשובה

למה אני לא תמיד מרגיש שה' באמת סולח? איך סולחים לחבר קרוב? ומה ההבדל בין ראש השנה ליום כיפור?

ראש השנה ויום הכיפורים הם ימים של שיבה אל ה'. אך על אף שעבודת התשובה משותפת לשני הימים הללו, ניכר שיש ביניהם הבדל עצום; בנוסח התפילה, במצוות המיוחדות של היום, ובעיקר, ה'אווירה' שבכל אחד מימים אלו שונה.

אחד ההבדלים המשמעותיים בין ראש השנה ליום כיפור, טמון בשאלה על מה בעצם אנו עושים תשובה? כדי שנוכל להבין היטב את החילוק שבין התשובה של ראש השנה לתשובה של יום הכיפורים, ננסה להעמיק במהות התשובה בכלל.

אני מאמין שה' סולח?

קודם כל עלינו לשאול: האם אנו באמת מאמינים בתשובה? האם אנו מאמינים שה' רוצה ומקבל אותה? אם קצת נקשיב לעצמנו נגלה שפעמים רבות אנו מרגישים שגם כאשר אנו עושים תשובה אנו לא חשים שה' באמת סולח. מאיפה התחושה הזו נובעת?

יש לכך שתי סיבות. ראשית, האדם מרגיש שה' לא באמת סולח לו, מכיוון שהוא בעצמו לא מוכן לסלוח לאחרים. כאשר האדם לא מוכן לסלוח למי שעשה לו רע, הוא מרגיש לא ראוי לכך שיסלחו לו. יותר מזה, בסתר ליבו האדם גם לא מוכן לסלוח לקב"ה על הדברים הלא נעימים שקרו לו בחיים, ולכן התחושה שהוא לא ראוי לבקש סליחה מה' מתעצמת.

הקושי לסלוח לחבר קרוב, גם כאשר הוא מבקש סליחה, נובע מכך שהאדם שנפגע לא רק מצטער על העובדה שפגעו בו, אלא בעיקר על הפגיעה בקשר שהיה ביניהם. האדם רוצה שהקשר בינו לבין חברו יהיה קרוב ועמוק, ואם הוא יסלח על הפגיעה פירושו של דבר שהפגיעה לא כל כך חמורה, עובדה המציינת שהקשר ביניהם לא משמעותי כל כך. יש הרבה דרגות בחברות, ככל שהחברות עמוקה יותר

היא גם רגישה יותר. כך בעצם האדם לא רוצה למחול, כי הוא רוצה להרגיש שהקשר ביניהם הוא עמוק ואמיתי,

ומתוך מחשבה זו נולדת גם מחשבה שהאדם רוצה שיקרה לחברו דברים לא טובים.

שני שלבים בתהליך המהילה

עד כה הסברנו שכאשר אנו לא מוכנים למחול בעצם יש בתוכנו שני תנועות. תנועה אחת, רצון כנה לחידוש הקשר שנפגע. תנועה שניה שמלבישה ומכסה את התנועה הראשונה - רצון שגם הפוגע יפגע. כאשר נדע להפריד בין שני התנועות הללו נוכל למצוא בתוכנו את הכח לסלוח באמת למי שפגע בנו.

תהליך המחילה שאנו מתארים כעת, מורכב משני שלבים נפרדים שהבחנה ביניהם ברורה. בשלב הראשון האדם הפוגע מוצא

שנית, עמוק בתוכנו אנו חשים שאם ה' באמת סולח לי מהר כל כך - כנראה שהקשר שלו איתי לא כל כך משמעותי בשבילו, לא כל כך נוגע לו מה שאני עושה ולכן הוא יכול לסלוח לי בקלות. הרי "מבשרי אחזה", שכאשר פוגע בי אדם זר אני לא לוקח את זה קשה, ואילו כאשר חבר קרוב פוגע בי קשה לי מאוד למחול לו. מכיוון שהאדם לא רוצה להרגיש שה' לא מחשיב את הקשר איתו, הוא לא מוכן

לחשוב שה' סולח כל כך מהר כאשר הוא עושה תשובה³¹.

אני לא רוצה שיהיה לו רע

על מנת ליישב את האמונה בכך שה' סולח לנו בתוך הנפש, נתבונן במקרה של אדם שנפגע מחברו הטוב:

הרגש הפשוט והראשוני כאשר מישהו עשה לי משהו רע, הוא שאני רוצה שגם לו יהיה רע. זה נקרא שאני 'מקפיד' על החבר, ולא מוחל לו. כאשר מי שעשה לי רע הוא אדם זר ולא חבר קרוב, קל לי להגיע להחלטה בנפש שאני באמת לא רוצה שיהיה לו רע, ובכך אני מוחל לו. אבל כשמדובר בחבר קרוב שעשה לי רע, פתאום קשה לי להגיע להחלטה שאני לא רוצה שיהיה לו רע. במקרה כזה גם אם חברי מאד ירצה לחדש את הקשר יהיה לו קשה מאד לעשות זאת, אז למה דבר כזה קורה?

אם ה' באמת סולח לי מהר כל כך - כנראה שהקשר שלו איתי לא כל כך משמעותי בשבילו, לא כל כך נוגע לו מה שאני עושה

31. הסבר זה מתרץ לנו קושיה פנימית מאד חזקה הנמצאת בתוכנו, אם אנו לא מרגישים שה' סולח לנו: אם אני הייתי במקום הקב"ה הייתי סולח או שהייתי קשוח ואכזרי? כאשר אני שואל שאלה זו אני מרגיש שאם הייתי מלך רם ונישא כמו הקב"ה ששום דבר לא באמת אמור להפריע לו ושהוא כל יכול אז בטוח שהוא היה סולח. למה להעיק על האנשים? גם ככה החיים שלהם לא פשוטים, יש להם כ"כ הרבה צרות וקשיים, התמודדויות, כשלונות ויאוש, עכשיו גם רוצים למצות איתם הדין? לפי מה שנכתב עד כה מובן שהתחושה שה' לא סולח, נובעת מהרצון שהקשר שלנו עם ה' יהיה עמוק יותר.

שכתוב "עוונותיכם היו מבדילים ביניכם ובין אלוהיכם". כעת כאשר אנו מאמינים שה' כבר לא כועס עלינו, אנו יכולים לשים לב שהקב"ה מצפה שנעשה תשובה פנימית יותר, כדי שהקשר בינינו יתחדש. ככל שאנו משקיעים יותר כדי לחדש את הקשר שלנו עם ה', גם ה' מצידו מתקרב אלינו יותר ויותר, והקשר בינינו הופך לגלוי ועמוק יותר.

לאחר שלמדנו להבחין בין שתי מדרגות התשובה, אנו כבר מסוגלים להאמין באמת בתשובה ובכך שה' סולח לנו. כעת קל

לנו יותר למצוא בתוכנו את המקום הפנימי בו אנחנו מוכנים למחול לאחרים, ולכן אנחנו יכולים יותר להזדהות ולחוש את המחילה שה' מוחל לנו. כמו כן, אנחנו לא חושבים שאם ה' מוחל מיד הוא לא מחשיב את הקשר שלו איתנו. להיפך, המחילה המיידית היא זו שמאפשרת לקשר הפנימי להתחדש. היא זו שמורידה את כל המחסומים, ונותנת לנו לשוב ולהתקרב לה'.

בין ראש השנה ליום הכיפורים

שתי מדרגות התשובה הללו, מסבירות לנו את ההבדל שבין ראש השנה ליום הכיפורים. אדמו"ר הזקן מסביר שבראש השנה אנחנו נכנסים לארמון המלך, אבל המלך נמצא ב'רוממות' והוא לא מתייחס אלינו. את הכאב שלנו מכך שה' לא מתייחס אלינו ביחס פנימי אנו מבטאים בראש השנה כאשר אנו תוקעים

בתוכו מקום פנימי ואמיתי בו הוא לא רוצה שיקרה לחברו שום דבר רע, על אף הציפיה שלו ממנו לחידוש הקשר.

רק לאחר שהשלב הראשון מיושם, האדם יכול לייחל ולצפות לכך שחברו ישקיע יותר בקשר ביניהם, והוא מצידו יהיה פתוח גם כן לשוב ולהתחבר כתגובה. רק על ידי שהחבר שנפגע הגיע להחלטה שהוא לא מקפיד על

החבר שפגע בו בכל מקרה, הוא יכול לפנות לשלב של חידוש הקשר והחברות. בשלב זה האדם כבר הסיר את המחסומים

המונעים ממנו את הקשר והקרבה בינו לבין חברו. כעת כאשר חברו מבקש את סליחתו הוא פתוח כדי לקבל אותה, וכך לשוב ולחדש ואף להעמיק את הקשר. כל עוד שני חברים אלו לא חזרו לקשר חזק ושמח כמו שהיה קודם הפגיעה, בעצם גם המחילה לא לגמרי שלימה.

שני השלבים בתשובה אל ה'

גם בעבודת ה', כאשר אנו שבים אליו ומבקשים ממנו שיסלח לנו, אנו מבחינים בשתי מדרגות של תשובה. במדרגה הראשונה של התשובה, כאשר אנו מבקשים מה' שיסלח לנו, אנו מאמינים שה' מקבל מיד את סליחתנו, הוא כבר לא מקפיד ולא כועס עלינו ולא רוצה שיקרה לנו שום דבר רע. כל עוד אנו חשים שה' כועס עלינו אנו חסומים מלהתקרב אליו ולחדש את הקשר איתו, כמו

**כעת כאשר אנו מאמינים שה'
כבר לא כועס עלינו, אנו יכולים
לשים לב שהקב"ה מצפה שנעשה
תשובה פנימית יותר, כדי שהקשר
בינינו יתחדש**

בעשרת ימי תשובה ובעיקר ביום הכיפורים, בו אנו מבטאים את הרצון שלנו לשוב לקשר פנימי עם ה'. בכך אנו ממלאים את הציפייה של ה', וגם הוא מצידו פונה אלינו ביחס של פנים בפנים.

אחרי יום הכיפורים מגיע סוכות, בו אנחנו יכולים פשוט לשמוח ביחד. שנזכה לשנה טובה ומתוקה, ושנרגיש עם המלך שמחה עצומה!

בשופר. רק לאחר מכן, ביום הכיפורים, היחס של ה' אלינו הופך להיות 'פנים בפנים'.

התשובה שאנו עושים בראש השנה היא קבלת עול מלכות פשוטה; ביום הזה אנחנו מחליטים שאנחנו יותר לא עוברים על רצון ה', וגם ה' מצידו לא רוצה שיקרה לנו שום דבר רע והוא מכניס אותנו לתוך הארמון שלו. אבל למרות שה' לא כועס, הוא עדיין לא מתייחס אלינו ביחס פנימי, כי הוא מצפה שאנחנו נשקיע ונפנה לחדש את הקשר. זה מה שאנחנו עושים

הדם הקטורת והאימורים בסדר העבודה

הבושה שיש בעבודת יום הכיפורים על המעשים
הלא טובים שעשינו במשך השנה גדולה יותר
מבשאר הקרבנות. בושה זו משנה את סדר
העבודה, ועומדת במרכזו של יום הכיפורים.

עבודת הדם בקרבן חטאת שונה ומעולה יותר מעבודת הדם בשאר
הקרבנות: רק את החטאת נותנים למעלה, על קרנות המזבח (ולא
על קיר המזבח), רק החטאת טעונה נתינה על ידי האצבע, ורק
החטאת טעונה ארבע מתנות, כלומר ארבע נתינות של דם על
המזבח, בשונה משאר הקרבנות שבהם נותנים את הדם בשתי
מתנות בלבד.

כמובן, ביום הכיפורים עבודת דם החטאת עוד יותר חשובה
ומשמעותית: את פר כהן גדול ואת שעיר העם, שהם עיקר עבודת
יום הכיפורים, מזים גם בקדש הקדשים, גם על הפרוכת של קדש
הקדשים וגם על מזבח הזהב שבהיכל.

למה עבודת דם החטאת שונה מעבודת שאר הקרבנות? ולמה ביום
הכיפורים עבודת הדם משמעותית עוד יותר?

הבושה ועבודת הדם

כאשר האדם מביא קרבן ועושה תשובה ומבקש סליחה מה', הוא
מתבייש. הוא לא יודע אם הוא היה מוכן לסלוח לעצמו על חטא
כזה, ואף על פי כן הוא מבקש מה' סליחה, כי ה' הוא "חנון המרבה
לסלוח", וזה גורם לו להתבייש.

עבודת הדם היא כמו הבושה של החוטא. כשם שאדם מתבייש -
הדם מציף את הפניו והוא מסמיק, כך כאשר האדם חוטא ומתבייש

מקטיר קודם את הקטורת בקדש הקדשים ורק לאחר מכן זורק את דם החטאות.

הקטרת הקטורת מורה על כך שלה' יש נחת רוח מאיתנו, והמציאות שלנו מעלה לו ריח טוב, כביכול. הבושה הגדולה שיש ביום הכיפורים גורמת לנו שלא נוכל לבקש סליחה מה', לפני שנדע שאנחנו מרוצים לפניו ויש לו נחת רוח מאיתנו. לכן ה' אומר לנו להקטיר קטורת לפני שמתחילה העבודה המיוחדת של יום כיפור. כלומר, בכל יום עבודת הקרבנות שלנו גורמת

שלה' יהיה נחת רוח מאיתנו, אך ביום הכיפורים הנחת רוח של ה' מאיתנו היא זו שגורמת, מאפשרת ונותנת השראה לעבודת

יום הכיפורים. וכפי שכתוב "כי ביום הזה יכפר עליכם", שזוהי הסיבה לעבודה המיוחדת של יום הכיפורים.

הקטרת האימורים ביום הכיפורים

הבדל שני בין הקרבת הקרבנות של כל השנה להקרבת הקרבנות של יום הכיפורים הוא, שבכל השנה לאחר זריקת הדם מקטירים את האימורים, ולעומת זאת ביום הכיפורים התורה מדגישה שאת האימורים מקטירים בסוף סדר העבודה. רק לאחר שהכהן הגדול שולח את השעיר המשתלח, מחליף לבגדי זהב ומקריב את אילו ואיל העם, נאמר: "ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה".

בחטאו, עליו להדגיש יותר את עבודת הדם של הקרבן. הבושה היא חלק מהכפרה של החטא, כפי שאמרו חכמינו "כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו, מוחלין לו על כל עוונותיו" (ברכות יב, ב), ולכן בקרבן חטאת עבודת הדם שונה ומעולה יותר מאשר בשאר הקרבנות.

בחטאות של יום הכיפורים הבושה גדולה יותר: כאשר האדם עושה חטא בשוגג, קל לו יותר לחוש שגם הוא היה סולח לעצמו על חטא כזה, ולכן הבושה בחטאות של כל השנה

היא קטנה יחסית, כיוון שקרבן חטאת של כל השנה בא על עבירה בשוגג.

לעומת זאת הפר והשעיר של יום הכיפורים באים

לכפר על טומאה שטימאו את הקודש אפילו אם החטא היה במזיד. כאשר אדם עובר עבירה במזיד, הוא מרגיש שהוא לא היה יכול לסלוח לעצמו על חטא כזה. לכן בפר ושעיר של יום הכיפורים הבושה גדולה יותר, ועבודת הדם שבהם שונה ומעולה יותר.

הקטרת הקטורת ביום הכיפורים

הבושה שיש בחטאות של יום הכיפורים גורמת לשינויים שיש בין הקרבנות של כל השנה לקרבנות של יום הכיפורים (מלבד ההבדלים בהזאת הדם). שינוי אחד הוא בזמן הקטרת הקטורת: בסדר עבודת התמיד שבכל יום, הכהן מקריב קודם את התמיד ורק לאחר מכן מקטיר את הקטורת. לעומת זאת בסדר עבודת החטאות של יום הכיפורים, הכהן הגדול

כשם שאדם מתבייש - הדם מזיף את הפניו והוא מסמיק, כך כאשר האדם חוטא ומתבייש בחטאו, עליו להדגיש יותר את עבודת הדם של הקרבן

אנחנו מלאים בבושה ה' לא רוצה להראות לנו שהוא נהנה מכך, ורק לאחר שאנחנו חוזרים לתקשורת טובה ורגילה איתו אנחנו מקטירים את האימורים, שמורים על כך שה' נהנה מעבודתנו.

כלומר, שני השינויים הללו - הקטרת הקטורת לפני זריקת הדם, והקטרת האימורים רק לאחר כל העבודה - הם הפוכים זה מזה: מצד אחד ביום הכיפורים הבושה גדולה, ולכן אנחנו לא יכולים להתחיל את העבודה לפני שמקטירים את הקטורת שמורה על כך שלה' יש נחת רוח מאיתנו, וזה מה שנותן את ההשראה לעבודת היום. מצד שני, ביום הכיפורים הבושה היא גדולה, ולכן רק לאחר הקרבת אילו ואיל העם, שמורה על כך שאנחנו חוזרים לתקשורת טובה ורגילה עם ה', אפשר להקטיר את האימורים שמורים על כך שעבודתנו רצויה בעיני ה'.

הקטרת האימורים מורה על כך שה' מרוצה מהעבודה שלנו ומהקרבתנו שלנו. האימורים הם החלב, שהוא החלק המשובח שבבהמה, וכשם שאדם שאוכל בשר שמן וזה גורם לו להנאה, כך לאחר שהקרבתנו את הקרבן לה' יש הנאה מעבודתנו.

בחטאות של כל השנה לאחר שזורקים את הדם אפשר גם להקטיר את האימורים, שמורים על כך שה' סולח לנו ויש לו הנאה מעבודתנו. אבל ביום הכיפורים הבושה היא גדולה, ולכן אנחנו לא מקטירים את האימורים עד שגומרים את כל העבודה המיוחדת של יום הכיפורים. כאשר הכהן הגדול מחליף לבגדי זהב ומקריב את אילו ואיל העם, נגמרה עבודת הדם של יום הכיפורים, וחוזרים לתקשורת רגילה עם ה', ורק אז אפשר להקטיר את האימורים, וה' מראה לנו שהוא נהנה מעבודתנו. כל עוד

זכור לנו היום ברית שלוש עשרה

"ברית כרותה לשלוש עשרה מידות שאינן חוזרות ריקם" - ה' הוא א-ל רחום וחנון, אם היית יכול לבקש ממנו מה שאתה רוצה, מה היית מבקש?

י"ג מידות הרחמים תופסות מקום מרכזי בתפילת יום כיפור. בכל תפילה אנחנו אומרים אותן כמה פעמים, ומזכירים את המעמד שבו ה' גילה למשה את מידותיו בהר סיני, לפני שנתן לו את הלוחות השניים, שאותן הוריד משה לארץ ביום כיפור עצמו.

לא רק את מעמד גילוי י"ג מידות הרחמים אנחנו מזכירים בתפילה, אלא גם את הברית שנכרתה לאמירת י"ג מידות - "זכור לנו היום ברית שלוש עשרה", וכמו שאומרים חכמינו "ברית כרותה לי"ג מידות שאינן חוזרות ריקם". על מנת להבין טוב מהי הברית, עלינו לחזור אחורה, ליום שבו ה' גילה את אורחות חסדיו למשה רבינו.

נגד כל עמך אעשה נפלאות

לאחר שה' גילה את שלוש עשרה מידות הרחמים למשה רבינו הוא הוסיף ואמר לו: "הנה אנוכי כורת ברית, נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל בגויים, וראה כל העם אשר אתה בקרב את מעשה ה'". המפרשים מתקשים (ראה רמב"ן): הרי הניסים הגדולים שביציאת מצרים לא חזרו שנית, ואיך אפשר לומר שכוונת הפסוק היא שלאחר מתן לוחות שניים ה' יעשה עמנו ניסים שלא נבראו מעולם?

ניתן לומר שהנס הכי גדול והברית הכי גדולה הם שלוש עשרה מידות הרחמים בעצמם. ה' כרת איתנו ברית שלעולם, בכל המצבים, תמיד נרגיש את החסד ואת הרחמים הגדולים שלו עלינו.

לתפוס גם את ההרטה וגם את הרחמנות של ה'

התחושה שלפני הכל ואחרי הכל ה' הוא טוב ורחמן, נכונה לא רק בקשר לצרות העוברות עלינו, אלא גם בקשר למעשים הלא טובים שלנו. ביום כיפור אנחנו חשים ש"לא יצדק לפניך כל חיי" ו"הן בעבדיו לא יאמין ובמלאכיו ישים תְּהִלָּה", אבל יחד עם זה אנחנו חשים את הרחמנות הגדולה של ה'. אנחנו מרגישים את החטאים שלנו יותר מאשר בכל השנה, ויחד

עם זה מרגישים שהרחמנות של ה' גדולה יותר מכל העבירות שלנו.

כשם שהיהודי יכול במשך הגלות להבין שה' מביא עליו את כל הצרות, ויחד

עם זה ברור לו שה' הוא רחמן - כך הוא יכול לתפוס שהעבירות שלו הן חמורות מאוד, וה' לא רוצה אותן, ויחד עם זה לתפוס שה' הוא סולח ומוחל.

"ברית כרותה ליג מידות שאינן חוזרות ריקם", אלא פועלות את פעולתן, וגורמות לנו לחוש יחד עם עומק החרטה גם את עומק הרחמנות של ה'.

בכל שנות הגלות הארוכות, גם כאשר עברו על עם ישראל צרות רבות ורעות וייסורים אכזריים, תמיד עם ישראל החזיק בקשר עם ה', והרגיש שה' הוא טוב ורחמן. תמיד עם ישראל הרגיש שהוא רוצה להיות בצד של ה', ולא בצד האכזרי והרע.

זוהי הברית של י"ג מידות, שאינן חוזרות ריקם. מיד כאשר אנחנו אומרים את י"ג מידות הרחמים אנחנו חשים ומאמינים שה' הוא א-ל רחום וחנון, ארך אפים ורב חסד. הנס הזה,

שעם ישראל תמיד מרגיש שה' רחמן, זה נס שמבחינה מסוימת הוא גדול עוד יותר מהניסים שהתרחשו בזמן יציאת מצרים. שכן בזמן יציאת מצרים

ה' גילה את עצמו באותות ומופתים, וממילא היה קל לעם ישראל להאמין בה' שגואל ומושיע אותם. אבל האמונה של עם ישראל בה' וברחמנותו בכל משך זמן הגלות המרה, כאשר ה' "הסתר הסתיר פניו ביום ההוא" - היא באמת נס גדול, ומופת גדול לנוכחות ה' בעולם.

**ניתן לומר שהנס הכי גדול
והברית הכי גדולה הם שלוש
עשרה מידות הרחמים בעצמם.
ה' כרת איתנו ברית שלעולם, בכל
המצבים, תמיד נרגיש את החסד
ואת הרחמים הגדולים שלו עלינו**

באספך את מעשיך מן השדה

**בחג הסוכות אוספים את היבול של השנה החולפת,
ומתפללים על הגשם ועל היבול של השנה הבאה.
איזה יבול היית רוצה שיהיה לך השנה?**

חג הסוכות נקרא בתורה 'חג האסיף', כי בו אוספים את היבול של כל השנה. השמחה וההודאה לה' על היבול של השנה החולפת, מעוררים אותנו להתפלל בחג הסוכות (ביהושענות, ובכלל) על הגשם ועל היבול והברכה של השנה הבאה, וכפי שאומרים חכמינו "ובחג נידונים על המים".

יבול גשמי ויבול רוהני

כשם שחג סוכות הוא שמחה והודיה על היבול של השנה שעברה ותפילה על היבול של השנה הבאה, כך גם ביחס ליבול הרוחני. ביום כיפור ה' סולח לנו על הדברים הלא טובים שעשינו, והסליחה של ה' מאפשרת לנו לשמוח בלב שלם במצוות שעשינו בשנה שעברה. כל עוד ה' לא סלח לנו, קשה לנו לשמוח על המצוות שעשינו, כי אנחנו יודעים שעשינו גם דברים לא טובים. אבל לאחר יום כיפור אין כבר שום דבר שמפריע לנו לשמוח 'שמחה בטרתה', ולשמוח במצוות של השנה החולפת.

ככל שהשמחה על המצוות שעשינו השנה גדולה יותר, כך יש פוטנציאל שירד יותר 'גשם', ויצמיח יותר מעשים טובים בשנה הבאה, והפירות יהיו טובים יותר ומתוקים יותר, כלומר שיתגלו במצוות שאנו עושים הטעמים וסודות התורה הגנוזים בהן. כך כתוב על האר"י שסודות התורה התגלו לו בזכות השמחה שהוא שמח במצוות.

ולקחתם לכם ביום הראשון

לאחר שהתורה גומרת לתאר את כל החגים בפרשת אמור, היא מסכמת אותם ואומרת "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי

ראתה שמחת בית השואבה, עם שואבת רוח הקודש רוח נדיבה".

סודות התורה מגלים לנו כמה ה' רוצה את המצוות שלנו ושמח בהן, ונוכח בכל פרט ופרט של המצוות בדקות ובדקי דקות. ככל שאנחנו יותר שמחים במצוות, כך יש יותר רוח הקודש, כלומר יותר מתגלה לנו כמה ה' נוכח במצוות שאנחנו עושים ושמח בהן.

אם כן, השמחה שלנו במצוות של השנה שעברה, מעוררת רוח הקודש ממרום,

שגורמת לנו לקיים מצוות בחיות בשנה הבאה. כך אנחנו אומרים בהושענות "אני והו הושיעה נא". הישועה מגיעה

מהשמחה שלנו ושל ה' גם יחד, כביכול. השמחה של ה' בנו מעוררת את השמחה שלנו בה; והשמחה שלנו בה' מעוררת את השמחה של ה' בנו, והשמחה המשותפת הזו מצמיחה את הישועה שאליה אנחנו מתפללים. היא העננים שיורידו גשם, שיצמיח בעזרת ה' יכול מבורך ומתוק בשנה שאנו עומדים בפתחה.

קודש". אבל אף על פי שהתורה כבר תיארה את כל החגים, כולל חג סוכות, וסיכמה אותם, היא חוזרת לתאר את חג סוכות בנפרד - "אך בחמישה עשר יום לחודש השביעי באספכם את תבואת הארץ, תחוגו את חג ה' שבעת ימים".

כלומר, חג סוכות הוא ה"מאסף לכל המחנות", הוא אוסף את כל החגים של השנה החולפת, ובכך הוא מתחיל את החגים של השנה החדשה. השמחה על החגים של השנה שעברה היא היום הראשון, היא תחילת השמחה של השנה החדשה -

"ולקחתם לכם ביום הראשון... ושמחתם לפני ה' אלוקים".

אני והו הושיעה נא

השמחה בחג סוכות על המצוות שעשינו בשנה שעברה, מתחילה כבר לגלות את סודות התורה של השנה הבאה, שזוהי רוח הקודש שמתגלה בשמחת בית השואבה. השמחה שלנו בה' ובמצוותיו, מגלה את הנוכחות של ה' בתוכנו ואת השמחה של ה' בנו. "אשרי עין

ה' סולה לנו על הדברים הלא טובים שעשינו, והסליחה של ה' מאפשרת לנו לשמוח בלב שלם במצוות שעשינו

אפשר לקבל גם במייל!

לקבלת העלון במייל אפשר לפנות

בסמס 058-527247

או במייל ataitor1@gmail.com

בטי"ד

רוצה להעמיק בקשר הי? רוצה שלימוד התורה יגע בר?

הישיבה הגבוהה עוד יוסף חי

עמיק. חי. נועז.

בישיבה לומדים גמרא בעיון ובבקיאות, חור
העמקה בתורת החסידות.

העמקה בתורת החסידות, הופכת את הקשר
עם הי לחי וטבעי יותר, וכך התורה והמצוות
מאירים יותר.

בישיבה לומדים איך התורה והקשר עם הי
נוגעים לכל פרטי החיים, בלימוד התורה
המצוות ובבניית החיים והמשפחה בעתיד.

מחכים לך!

למיאום שבו"ש:

עתי - 058-5277247

להתייעצות:

הרב יוסי - 052-6071267

בס"ד

לרפא את הנפש

צוללים לעבודת הנפש עם מאמרי יסוד מאת הרב יצחק שפירא שמירת הברית, זוגיות, חינוך ילדים, כיבוד הורים ועוד.

תשובה בשמחה
על קדושת הברית

30 ש"ח

מצות כיבוד הורים
כל מה שעובר בין הורים לילדים

20 ש"ח

השמחה במעונו
השראת שכונה בבית

20 ש"ח

מבצע!
כל החוברות במחיר מיוחד
80 ש"ח

הזמינו עכשיו

באתר www.odyosefchai.co.il

או בטלפון 058-499-7466

המחירים כוללים משלוח

מבוא השער

התבוננות ב"שער היחוד והאמונה" לאדמו"ר הזקן

15 ש"ח

המשפחה המחנכת

איך (לא) מחנכים ילדים

15 ש"ח

הרב יצחק שפירא

ראש ישיבת עוד יוסף חי ומתלמידי הרב יצחק גינזבורג

רוצים להכיר יותר?

הצטרפו לקבוצת הווצאפ לגימות של אור וקבלו סעימות ממעמקי החסידות עם נגיעה מעשית שתשפיע לכם על חי היום יום.

בהוצאת ישיבת "עוד יוסף חי"